

T.C.
NİĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

OKULUN FİZİKSEL VE SOSYAL
YETERLİLİKLERİNİN AKADEMİK VE SOSYAL
BAŞARIYA ETKİSİ

708935

YÜKSEK LİSANS TEZİ

108835

TEZ DANIŞMANI
Yrd. Doç. Dr. Ömer Faruk TUTKUN

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASITON MERKEZİ

HAZIRLAYAN
Emre ÜNAL

NİĞDE 2001

T.C.
NIĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Emre ÜNAL'a ait "Okulun Fiziksel ve Sosyal Yeterliliklerinin Akademik ve Sosyal Başarıya Etkisi" adlı çalışma jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. İsmail ÖZÇELİK

Akademik Unvanı ve Adı Soyadı

Jüri Başkanı

Yrd. Doç. Dr. Mustafa KOÇ

Akademik Unvanı ve Adı Soyadı

Jüri Üyesi

(Danışman) Yrd. Doç. Dr. Ömer Faruk TUTKUN

Akademik Unvanı ve Adı Soyadı

Jüri Üyesi

ÖZET

Bu araştırma; fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde okullarda okuyan öğrencilerin akademik ve sosyal başarıları arasındaki farklılığı sınıf düzeyi ve cinsiyet değişkeni açısından saptamayı amaçlamaktadır. Araştırmanın örneklemini iyi, orta ve zayıf düzeyde okullar ve her bir okuldan farklı sınıflar oluşturmuştur. Araştırmada veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen “Sosyal Başarı\Beceri Ölçme Aracı (S.B\B.A)” anketi aracılığıyla ve okullardan öğrencilerin aritmetik ortalamaları alınarak toplanmıştır. Çalışma sonucunda aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

1. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi düzeyde olan okul öğrencileri ile orta düzeyde olan okulun öğrencilerinin akademik başarıları arasında fark olmadığı fakat fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi düzeyde olan okulda okuyan öğrenciler ile zayıf düzeyde olan okulda okuyan öğrenciler ve fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta düzeyde olan okulda okuyan öğrenciler ile zayıf düzeyde okulda okuyan öğrenciler arasında önemli bir farkın olduğu bulunmuştur.

2. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulda öğrenim gören öğrencilerin okullarının birbiri ile kıyaslanması sonucunda öğrencilerinin sosyal başarıları arasında önemli düzeyde fark bulunmamıştır.

3. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi düzeyde olan okulda okuyan kız ve erkek öğrencilerin akademik başarıları arasında önemli bir fark bulunmamıştır. Bunun yanı sıra fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta düzeyde olan okulda okuyan kız ve erkek öğrenciler ile zayıf düzeyde olan okulda okuyan kız ve erkek öğrencilerin akademik başarıları arasında önemli derecede farkın olduğu ortaya çıkmıştır.

4. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulun kız ve erkek öğrencilerinin sosyal başarıları arasında önemli bir fark bulunmamıştır.

5. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde olan okulların 6. ve 8. sınıfların akademik başarı puanları arasında önemli bir fark bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde olan okulda öğrenim gören 7. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puanları arasında önemli bir farka ulaşılmamıştır.

6. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde olan okullarda okuyan 6 sınıf öğrencilerinin sosyal başarıları arasındaki fark önemli bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf olan okullarda öğrenim gören 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puanlarının ortalamaları arasında önemli bir fark bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Akademik Başarı, Sosyal Başarı, Okullarda Başarı, Okulun Yeterlilikleri

SUMMARY

This research was to aim to how physical and social sufficiency of schools effect academic and social achievement of the students. The example of the research was selected the schools, which have well, middle, and poor physical and social facilities and students who attending different classes of these schools. The data was collected with "Social Achievement/Ability Measurement Tool (S.B./B.A.)" improved by the researcher and arithmetic averages of the students from the student service of schools. According to results;

1. There is no difference between the academic achievement of the students and schools which have well and middle physical and social sufficiency. However there is an important difference between academic achievement of the students and schools which have well and poor and middle and poor physical and social sufficiency.

2. A comparison of students who attend to the schools which have well, middle and poor physical and social sufficiency, there is not an important difference between social achievement of the students and schools physical and social sufficiency.

3. There is not an important difference between academic achievement and male and females who attend to schools which have well physical and social sufficiency. However, there is an important difference between academic achievement of the male and females who attend to schools which have middle physical and social sufficiency and the ones who attend to schools which have poor physical and social sufficiency.

4. There is not any important difference between social achievement of the male and females who attend to schools which have poor, middle and well physical and social sufficiency.

5. There is difference between of academic achievement in sixth and eighth grade students and schools which have well, middle and poor physical and social sufficiency. There is not an important difference between academic

achievement in seventh grade students who attend to the schools which have well, middle and poor physical and social sufficiency.

6. There is important difference between social achievement of the sixth grade students who attend to schools which have well, middle and poor physical and social sufficiency, but there is no any important difference between seventh and eighth grades students and schools.

KEY WORDS: Academic Achievement, Social Achievement, Success at the Schools, The Sufficiency of the Schools

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
SUMMARY.....	III
İÇİNDEKİLER.....	V
TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ.....	VIII
ÖNSÖZ.....	XII

BÖLÜM I

GİRİŞ.....	1
PROBLEM DURUMU.....	1
1.EĞİTİM KAVRAMI VE İÇERİĞİ.....	2
1.1 Planlı Eğitim Nedir Neden Gereklidir?.....	3
2.OKUL NEDİR?.....	5
2.1 Okulun Doğuşu.....	7
2.2 Diğer Toplumlarda Okul.....	7
2.3 Türk Toplumunda Okulun Doğuşu.....	8
2.4 Okullaşmada Dünyada Bugünkü Durum.....	13
2.5 Türkiye’de Bugünkü Durum.....	16
3. SOSYAL BAŞARIYI ETKİLEYEN FAKTÖRLER.....	18
4.AKADEMİK BAŞARIYI ETKİLEYEN FAKTÖRLER.....	21
4.1 Aileden Kaynaklanan Nedenler.....	22
4.2 Öğrenciden Kaynaklanan Nedenler.....	23
4.3 Okul Ortamından Kaynaklanan Nedenler.....	24
5. AKADEMİK VE SOSYAL BAŞARIYI ETKİLEYEN FAKTÖRLER.....	24
PROBLEM CÜMLESİ.....	26

ALT PROBLEMLER.....	26
SAYILTILAR.....	27
SINIRLILIKLAR.....	27
DENENCELER.....	27
TANIMLAR.....	28

BÖLÜM II

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	30
--------------------------	----

BÖLÜM III

YÖNTEM.....	38
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	38
VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	38
EVREN VE ÖRNEKLEM.....	39
VERİ CİNSİ VE KAYNAĞI.....	39
İSTATİSTİKSEL TEKNİKLER.....	40

BÖLÜM IV

BULGULAR.....	41
1. ÖRNEKLEME AİT BULGULAR.....	41
2. ALT PROBLEMLERLE İLGİLİ BULGULAR.....	44
2.1 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi, Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Başarıları Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular.....	45
2.2 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi, Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Öğrencilerin Akademik Başarı Puanları Arasındaki Farklılığın, Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	50

2.3 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi, Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Öğrencilerin Sosyal Başarı Puanları Arasındaki Farklılığın, Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	60
2.4 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi, Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Başarılarının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	69

BÖLÜM V

SONUÇ VE TARTIŞMA.....	73
KAYNAKÇA.....	84
EKLER.....	88
EK 1.....	88
EK 2.....	90

TABLOLAR VE ŞEKİLLER LİSTESİ

TABLO 1 Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı.....	41
ŞEKİL 1 Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı	42
TABLO 2 Katılımcıların Okul Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımı.....	42
ŞEKİL 2 Katılımcıların Okul Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımı.....	43
TABLO 3 Katılımcıların Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımı.....	43
ŞEKİL 3 Katılımcıların Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımı.....	44
TABLO 4 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Orta Düzeyde Olan Okuldaki Öğrencilerin Akademik Başarı Puanları Ortalaması Standart Sapması, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	45
TABLO 5 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Orta Düzeyde Olan Okuldaki Öğrencilerin Sosyal Başarı Puanları Ortalaması Standart Sapması, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	46
TABLO 6 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Zayıf Düzeyde Olan Okuldaki Öğrencilerin Akademik Başarı Puanları Ortalaması Standart Sapması, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	47
TABLO 7 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Zayıf Düzeyde Olan Okuldaki Öğrencilerin Sosyal Başarı Puanları Ortalaması Standart Sapması, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	48
TABLO 8 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okuldaki Öğrencilerin Akademik Başarı Puanları Ortalaması Standart Sapması, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	49
TABLO 9 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okuldaki Öğrencilerin Sosyal Başarı Puanları Ortalaması Standart Sapması, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	50
TABLO 10 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Orta Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	51

TABLO 11 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	52
TABLO 12 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	53
TABLO 13 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Orta Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	54
TABLO 14 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	55
TABLO 15 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	56
TABLO 16 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Orta Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	57
TABLO 17 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	58
TABLO 18 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	59

TABLO 19 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Orta Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	60
TABLO 20 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	61
TABLO 21 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	62
TABLO 22 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Orta Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	63
TABLO 23 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	64
TABLO 24 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	65
TABLO 25 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Orta Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	66
TABLO 26 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	67

TABLO 27 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	68
TABLO 28 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi, Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Akademik Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	69
TABLO 29 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi, Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Sosyal Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	71

ÖNSÖZ

Gelişmekte olan ülkelerin ağır ekonomik ve sosyal yetersizliklere sahip olması ve dolayısıyla bu durumun eğitim sistemlerine sorun olarak yansımaları bilinen bir gerçekliktir. Eğitimde öğrenci başarısını etkileyen pek çok faktörün belki de en önemli boyutunu oluşturan okulların sahip olduğu fiziksel ve sosyal yeterliklerin; öğrenci başarısını etkilediği ile ilgili görüşlerin ne kadar doğru olabileceği temele alınan bu araştırmada elde edilen bulguların öğrenci başarısı ile ilgili yapılacak çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Fiziksel ve sosyal imkanları yetersiz olan okullar ile yeterli olan okulların öğrencilerinin akademik ve sosyal başarılarının bu durumdan nasıl ya da ne kadar etkilendiklerinin belirlenmesi amaç edinilen bu çalışma şüphesiz bir çok insanın desteği ve yol göstermesi ile şekillenmiştir. Bu bağlamda öncelikle, çalışmamın her aşamasında bilimsel ve moral destek veren, sabırla beni dinleyen sayın danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Ömer Faruk TUTKUN'a ve Yrd. Doç. Dr. Mustafa KOÇ hocama, uygulamalarımda desteğini üzerimden esirgemeyen Niğde Valiliği, Niğde İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne, ölçme aracını uygulamamda her türlü kolaylığı sağlayan ve desteği veren Selçuk İlköğretim Okulu Müdürü sayın Ömer SAVSA'ya, Müdür Başyardımcısı Rıfki URLU'ya, Kemal Aydoğan İlköğretim Okulu Müdürü İzzet DEĞİRMENCİOĞLU'na, Müdür Yardımcıları Tarım AÇIKGÖZ'e ve Ahmet DEMİREL'e, Dumlupınar İlköğretim Okulu Müdürü Yaşar KOÇ'a ve Müdür Yardımcısı Arif YERÇİN'e, çalışmamda maddi, manevi, duygusal ve psikolojik desteğini üzerimden esirgemeyen ve haklarını ödeyemeyeceğim annem Zehra'ya, babam Yüksel'e ve ablam Emel'e yürekten teşekkürü borç bilirim.

BÖLÜM I

Bu bölümde, problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, sayıtlılar, sınırlılıklar ve tanımlar verilmiştir.

GİRİŞ

Eğitim sisteminin temel yapısını çeşitli öğretim kademelerindeki okullar oluşturmaktadır. Toplumsal bir yapı olma özelliği taşıyan okullar belirli amaçlar doğrultusunda, gerçekleştirdikleri program etkinlikleriyle bireylerin ve toplumun refahını arttırmakta ve gelişmesine hız kazandırmaktadır. Eğitim sistemleri, temel yapılarını oluşturan okullar aracılığıyla, bireyleri değişik konularda bilgilendirmekte, bir yandan da toplumun devamlılığı açısından mevcut kültür yapısını gelecek nesillere aktarmayı amaçlamaktadır (Karacık 1998 :3).

Birey okulda, kendi yetenekleri doğrultusunda, belirli öğretim programlarının toplumsal çıkarları ön planda tutmasıyla açık eğitim sisteminin girdisini oluşturmaktadır. Okullarda işlenen hammadde çeşitli işlemlerden sonra bir ürün yani çıktı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada eğitim sistemlerinin çıktısı olan öğrencilerin istenilen nitelik ve yeterliliklerle donanık kılınmasında okulun işörüsünün ne kadar can alıcı olduğu görülmektedir.

PROBLEM DURUMU

İlköğretimde Cumhuriyet döneminde eğitim alanında yapılan tüm çabalar genelde niceliksel olmuş, eğitim hizmetinin niteliksel boyutu ya ikinci planda kalmış ya da göz ardı edilmiştir. Niceliksel problemin büyük ölçüde çözüldüğü 2000'li yıllarda artık niteliğin arttırılması gereği ortadadır. Bu nedenle, öğrenmeyi direkt etkileyen faktörlerden biri olan okul binalarının; yapısı, modeli,

düzenlenmesi, sahip olduğu imkanlar- laboratuvar, kantin, spor salonu, okuma odası, kütüphane, gösteri salonu, v.s- okulun sosyal çevresini ve kurumun havası- okul içi personel iletişimi- gibi öğelerin öğrencinin okulu algılaması, akademik ve sosyal başarısına etkilerini belirleyerek, okulun sosyal ve fiziksel çevresinin öğrencinin akademik ve sosyal başarısı üzerindeki etkisi bu araştırmanın konusu olmuştur.

Okulda öğrenmeyi etkileyen pek çok faktörler vardır. Bu faktörlerin öğrencinin sosyal ve akademik başarı durumuna göre düzenlenmesi, öğrenmenin istenilen düzeyde gerçekleşmesinde bir gerekliliktir. Öğrenmeyi etkileyen faktörlerin başta gelenlerinden birisi de okulun fiziksel yapısı, düzeni ve koşullarıdır. Zengin, güçlü ve yoğun bir etkileşim ortamı oluşturarak, öğrenme yaşantılarına katılan öğrencinin öğrenmelerinin tama yaklaştırılması mümkündür. Ülkemiz, uluslararası standartlara ulaşma çabası ile 8 yıllık kesintisiz ve zorunlu eğitimi 1997 - 1998 öğretim yılında uygulamaya koymuştur. Bu uygulama ile ilgili; öğretmen, öğrenci, veli, yönetici, denetici, v.s açılarından literatürde pek çok araştırma mevcut olmasına rağmen, okul binalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarılarını nasıl etkiledikleri ve Türk toplumsal yapısına göre başarının nasıl algılandığı gibi, çalışmada belirtilen bu sorun ile ilgili bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenlerle çalışmanın alanında ilk ya da ilklerden biri olması önemini arttırmaktadır.

1. EĞİTİM KAVRAMI VE İÇERİĞİ

Eğitimin nedir? sorusu sorulduğunda eğitimin birçok tanımı ve farklı yönü ortaya çıkmaktadır. Eğitim kelimesinin Türkçe’de birbirinden farklı en azından şu altı anlamı ifade edecek şekilde kullanıldığı görülür: “disiplin, sosyal hizmet, kazantı, öğrenim, sosyal kurum ve kasıtlama süreci” (Ertürk 1998: 9).

Tanım olarak ele alındığında ise eğitim; Sönmez (1994: 2)'e göre "fiziksel uyarımlar sonucu beyinde istendik biyokimyasal değişiklikler oluşturma süreci", Yılman (1994:8)'a göre ise "pedagoji (eğitim bilimi) nin bir terimidir. Doğumdan ölüme kadar devam eden aralıksız bir eylemdir." Büyükkaragöz ve Çivi (1997: 33) 'ye göre "İnsanların diğer insanları belli bir maksatla kültürlemelerine ya da kasıtlı kültürleme sürecine ise eğitim denilmektedir." En çok kabul gören tanım ise

Ertürk(1998: 12)'ün "bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir." şeklindeki, tanımıdır.

Eğitim insan ile birlikte başlar. Psikoloji bilimi insanı; biyolojik, sosyal ve kültürel bir varlık olarak açıklamaya çalışır. İşte bu bilgiler ışığında insanoğlu tarihin eski devirlerinden bu yana devamlılığını sürdürmek için bir takım duygu ve düşüncelerini geleceğine bırakma ihtiyacı hissetmiştir. Bu da insanın oluşturduğu maddi veya manevi kültürüdür. Eğitim insanın yaradılışında vardır. Eğitimin önemini ve gerekliliğini üç noktada toplanabilir:

a) Bireyler olarak daha yüksek bir gelir elde etmenin daha gönencli yaşama koşullarına ulaşmanın, sağlıklı olmanın hastalıklardan uzak kalmanın, güvenlik içinde yaşamının ve daha birçok olumlu gelişmenin yolu eğitimden geçmektedir.

b) Toplum ve ülke olarak ilerlemenin, kalkınmanın, çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmanın en güvenilir yöntemi yeterli, kaliteli bir eğitimin gelişmesinden ve yaygınlaşmasından geçmektedir. İleri düzeyde bir eğitim gerçekleştirilemeden bir toplumun değişebilmesi ve ilerleyerek çağdaşlaşması mümkün olamaz.

c) Gerçek demokratik bir yaşam, (düzen, sistem) başka deyimle halkın kendi kendini yönetebilmesi, egemenliğin gerçek sahibi olması, toplumun gidişine yine toplumun ihtiyaç, istek ve özlemleri doğrultusunda yön verebilecek bağımsız ve özgür bir düzeni gerçekleştirebilmenin yolu kesinlikle nitelikli bir eğitime bağlıdır (Ertürk 1998: 3 ve Yılman 1994: 30 - 31). Bütün bu yazılanlar ışığında eğitim her toplum için değişmez ve gerekli bir olgudur.

1.1. Planlı Eğitim Nedir, Neden Gereklidir?

Plan, bireyin neyi, niçin, ne zaman ve nasıl yapacağını ortaya çıkarır. Her işin üstesinden gelebilmenin ilk şartı planlı çalışmaktır. Bir başka deyişle planlı çalışmak başarının anahtarıdır. Buna karşılık plansız çalışma hem işlerin gelişigüzel yapılmasına, hem de zaman ve emek savurganlığına neden olmaktadır.

Eğitim ve öğretim planlı, programlı ve geliştirici bir çalışmadır. Amaçlarına en kısa yoldan ve verimli biçimde ulaşan eğitimciler çalışmalarını daima geliştirmeyi

öngörerek dikkatli planlayanlardır. Bu nedenle eğitim ve öğretimin verimli olabilmesi için planlamaya gereken önem verilmeli ve öğretmenler sınıflarına mutlaka bu şekilde girmelidir (Büyükkaragöz&Çivi 1997 : 165).

Ertürk (1998 : 12-13)'e göre eğitim: bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir. Bu tanımdaki istendik kelimesi söz konusu değişimin önceden tasarlandığını göstermek, kasıt kelimesi de önceden tasarlanmış bir değişikliği sadece bir tesadüfi eser olarak yaratan ve belki farkında bile olunmayan durumları dışarıda tutmak; böylece de kültürleme ve eğitim arasındaki ayrımı göz önünde bulundurmak için kullanılmıştır. Bu vesile ile bir kere daha ortaya çıkıyor ki kültürlemenin belli bir çeşidi olduğu söylenen eğitim, yani kasıtlı kültürleme ile kasıtsız kültürleme bir arada ve birbirini etkileyerek meydana gelmektedir. Planlı eğitim de plansız eğitim ve kasıtsızca kültürleme ile etkileşim halinde bulunduğu diğer kültürleme çeşitlerinin etkisinden bağımsız değildir. Öyleyse, bireyin etkileşimde bulunduğu çevre şartları daha geniş ve büyük ölçüde kontrol altına alınabildiği oranda istenilen insanı yaratma şansı artacak demektir. Bu demektir ki eğitimin daha etkili ve verimli bir hale gelmesi isteniyorsa eğitimde plan fikrine ağırlık verilmeli ve planlı eğitimin sınırlarını genişletmeye olanca güçle uğraşılmalıdır (Ertürk 1998: 12 - 13).

Eğitim sistemli ve planlı bir çalışmadır. Her sistem; hangi toplum, ulus için kuruluyorsa, o toplumun gerçeğinden hareket etmek zorundadır; çünkü o gerçeğe dayanmayan ve ondan hareket etmeyen sistem kısa zamanda bozulup yıkılmak zorunda kalabilir (Sönmez 1994 : 16). Aile, din ve kitle iletişim araçları gibi toplumsal kurumların ve toplum içinde olmanın insana kazandırdığı çeşitli yaşantıların (tecrübelerin) ürünü olarak da bir eğitimden söz edilebilirse de, hemen her toplumda planlı eğitim okulun görevidir.

Bütün dünyada, gençlerin eğitiminin büyük bir kısmını okullar üstlenmiştir. Hem uluslar arasında hem de belli bir ulusun içinde okulun amacı bakımından bazı farklar görülmekle birlikte okulda yer alan öğretme-öğrenme süreci bunların hepsinde de hemen hemen aynı kalmaktadır. Hemen her okul, öğretmenlerle öğretim araçlarından yararlanarak sayıları 20 ile 70 arasında değişen öğrenci gruplarını öğretmek üzere örgütlenmiştir. Okullardaki öğretimin büyük bir kısmı planlı

etkinliklerden oluşmaktadır; nitekim, belli bir okul döneminde ya da yılda gerçekleştirilen öğrenmeler, daha sonraki bir dönem ya da yılda gerçekleştirilecek olanların ön şartlarını yani temelini oluşturan öğrenmelerdir (Bloom 1979 : 7).

2. OKUL NEDİR?

Birey dünyaya, kendisinde var olan birtakım reflekslerle donanık olarak gelmektedir. Birey büyüdükçe hayatını kontrol etmede reflekslere değil istendik davranışlara ihtiyaç duymaktadır (Senemoğlu 1998 : 27). Birey, ilk yıllarda ailesi ve çevresinden aldığı eğitimi ileriki yıllarda sistemli eğitim veren kurumlar olan okullarda sürdürür. Bir kişinin eğitim süresi ortalama 25 yıl olduğu kabul edilmektedir. Bu denli uzun zaman gerektiren, bireyin ve toplumun hayatında okulun önemi göz ardı edilemez. Okulun ne olduğu ile ilgili birçok tanım bulunmaktadır. Bazıları şunlardır:

Okul; her türlü öğretim ve eğitimin düzenli, sistemli bir şekilde uzman kişiler olan öğretmenler tarafından belirlenen yöntemlerle istenilen hedefler doğrultusunda gerçekleştirdiği bir kurumdur. Okul, yaş basamaklarına, yetenek durumuna ve kazanılacak becerilere göre değişik işlevler yüklenmiştir. Okul; genel, mesleki ve teknik nitelikli olarak üç ana grupta örgütlenmiştir. Bütün bunların amaç, yöntem, araç ve programları birbirinden farklıdır (Yılman 1994 : 64).

Okul, Türk Milli Eğitim sistemi içerisinde, bireyi kabiliyetleri doğrultusunda toplumun ihtiyaç ve beklentilerine göre istenilen insan yetiştiren, devletin denetiminde bulunan kurumdur. Genel anlamı ile eğitim almış insan yetiştiren kurum olarak tanımlanmaktadır. Bu boyutuyla okul incelendiği zaman; çevrenin (toplumun) ve bireyin okul üzerine etkisi göze çarpmaktadır. Burada olayın sosyal içeriği incelenecek olursa; toplumun beklenti ve ihtiyaçlarına cevap vermesi dolayısıyla kasıtlı kültürlenme süreci olan eğitimi gerçekleştirmesi sebebiyle büyük bir role sahiptir. Bir de psikolojik boyutuyla bireyin kendi yetenekleri doğrultusunda eğitim almasını sağlar ki bu da her birey için ayrı ayrı yöntem, teknik ve strateji gerektirmektedir. Bireyin psikolojik özellikleri, gelişim süreçleri iyi irdelenmediği zaman istenilen neticeye varılamaz.

Bu ve bunun gibi daha birçok sayılamayacak sebeplerden ötürü bireyin gelişiminde ve toplumsal uyumunda okulun etkisi büyüktür. Okul; çoğunluk devlet tarafından açılmakla birlikte özel şahıslar ve derneklerce de açılabilir. Ancak her durumda okul, devletin gözetim ve denetimindedir. Çünkü okul, çağdaş bir toplumda yeni kuşakların eğitiminde çok önemli bir yeri olan vazgeçilmez temel bir sosyal kurum olup doğrudan doğruya ulusun geleceğinin şekillendirilmesinden sorumludur. Bundan dolayı bir ülkede insanların, özellikle çocukların ve gençlerin eğitimi rastlantılara ve kişisel yaklaşımlara bırakılamaz (Yılman 1994: 64).

John Dewey (Yılman 1994 : 68)'e göre okulun işlevleri şunlardır:

- Basitleştirme. Bugünkü sosyal yaşam oldukça karmaşık, çok yönlü ve çeşitli öğeler içeren bir bileşimdir. Genç insanın bunca karmaşık ilişkileri anlayıp analiz edebilmesi çok güçtür. Okul burada karmaşık bilgileri basitleştirme, soyuttan somuta indirgeyerek verebilme uğraşı veren, algılanabilir bir çevre oluşturan eğitimsel bir kurumdur.
- Temizleme, okul öğrencilerinin çevreden getirdikleri yararsız bazen zararlı olabilecek etkileri, önyargıları, boş inançları, yanlış tutumları gideren, düşünceyi temizleyen ve netleştiren bir işleyiş içindedir. Okul, kötülüklerden ve yanlışlardan temizlenmiş bir ruh, düşünce ve duygu sahibi zihin yapısı amaçlar.
- Dengeleştirme, okul birey ve toplum çıkarları arasında denge kurmaya çalışır ve bireyin topluluktan topluma yönelmesini mümkün kılar.

2.1. Okulun Doğuşu

Toplumun değer yargıları ile bilgi ve beceri birikiminin yeni kuşaklara aktarılması; bu amaçla okullarda ve benzer kurumlarda sürdürülen öğretim ve yetiştirme etkinliklerinin informal düzeyde eğitim almamış bireyler tarafından kültürlenme yoluyla verildiği varsayılmaktadır. En ilkel kültürlerde örgün (formal) eğitim, okul ve öğretmenlik gibi uzmanlaşmış kurum ve işlevler hemen hiç yoktur; genellikle bütün toplumsal çevre ve etkinlikler okul işlevi görür, yetişkinlerin hemen tümü öğretmen konumundadır (Ana Britannica, 1989).

Toplumların karmaşıklaşması ve bilim ve teknikteki gelişmeler, kadının iş hayatına atılması gibi süreçlerin toplum hayatına girmesi ile günümüz formal eğitim sisteminin ilk yapı taşları oluşmuş ve eğitimi sistemli, düzenli veren kuruluşlara ihtiyaç oluşmuştur. Eğitimin başlangıcının insanoğlunun varlığı ile başladığı varsayılmaktadır. İlk zamanlarda sistemsiz ve düzensiz olarak babadan oğula aktarılan eğitim daha sonraları nüfusun düzensiz artışı ve aile bireylerinin eğitimi sonraki nesillere aktarmayı bir sistemin ve ilkel bir okul anlayışının gelişmesine neden olmuştur. Yeniçağda, özellikle 18. Yüzyıldan sonra eğitim öteki insan haklarıyla birlikte kişilerin varlığından ayrılmaz bir hak olarak tanımlanmaya başlamasıyla eğitim devletin görevleri arasına girmiştir. Buna bağlı olarak eğitim kurumları oluşturulmuştur. Böylece genel eğitim süreci içinde örgün eğitim belirleyici ağırlık kazanmış ve eğitim büyük ölçüde okul kurumuyla özdeşleşmiştir (Ana Britannica, 1989).

2.2.Diğer Topumlarda Okul

İlk olarak eski Yunan şehir devletlerinde eğitim düşünceleri ve bu düşüncelerin Roma eğitim sistemine etkisi büyük rol oynamıştır. Yunan şehir devletlerinde, Roma İmparatorluğunda ve Ortaçağda farklı amaçlara yönelen eğitim farklı sosyal ve fiziksel çevrelerde geliştiği dikkat çekmiştir. Ortaçağda resmi eğitim terk edilmiş, eğitim kiliselerde ve katedrallerde devam ettirilmiştir. 17. ve 18. yüzyıllardaki eğitim teorileri ve uygulamaları arasında farklılıkların olduğu bilinmektedir. İlkokulların çoğu hala diğer yapıların bir parçasını teşkil etmekteydi. 19. yüzyılda liberalizm, sosyalizm, milliyetçi ve muhafazakar ideolojiler ortaya çıkmış ve resmi eğitim için artan talep okul binalarının sayısının artmasına neden olmuştur (Köse 1992 : V-VI).

2.3.Türk Toplumunda Okulun Doğuşu

Bilindiği gibi Türk siyasi tarihinin ilk örneğini teşkil eden Büyük Hun Devleti; daha kuruluşu gerçekleştiren Mete zamanında, sivil ve askeri teşkilatı, iç ve dış siyaseti, dini, ordusu, harp tekniği ve sanatı ile yüksek vasıflı bir devletti. Bu

devlet Türkler'in tümünü aynı bayrak altında topladığı gibi, Çin, Moğol, Tunguz vs. pek çok kavmi bünyesinde bulunduruyor ve sınırlarını 22 milyon kilometre kareye ulaştırıyordu. Böylesine geniş bir alanda çok çeşitli toplulukları bünyesinde barındıran devletin idaresi, bu mükemmel devlet anlayışını ortaya çıkaran bir o kadar güçlü eğitimin olmasıyla mümkün olması gerekir (Özkan 1997 : 6).

Böylesine güçlü devlet ve cemiyet yapısının ortaya çıkması devleti oluşturan topluluğun tümünde kollektif şuurun oluşmasıyla mümkündür. Bunu sağlayan ise töredir. Hun siyasi teşekkülü içerisindeki insanlar aynı devlet anlayışına inanmakta ve sınıksız bağlanmakta, aynı inançları ve değerleri taşımaktadır. Böyle bir yapının aile içerisinde verilebilecek bir eğitim ile oluşması mümkün olmakla birlikte, vatandaşın töreye uygunluğunu sağlayacak, onlara töreyi öğretecek bir mekanizmanın olması gerekir. Dede Korkut hikayelerinden anlaşılıyor ki, bu işlevi kam, ata hüviyetinde olan bilge kişiler yerine getirmektedir. Dede Korkut hikayeleri İslamî döneme geçişte kaleme alınmış ise de, hikayelerin İslamiyet öncesi Türk toplumunun siyasi, sosyal ve kültürel yapısını yansıttığı varsayılabilir. İslamiyet öncesi dönemde halkı aydınlatan kişiler olarak gördüğümüz bilge kişilere İslamî devirde de özellikle Anadolu'nun Türkleşmesi, İslamlaşması sürecinde gezici dervişler olarak rastlanmaktadır (Özkan 1997 : 6 – 7).

Göktürler'de eğitime bakıldığı zaman; gerek tebaası, gerek kurulduğu saha, gerekse devlet anlayışı ve teşkilatı olarak Büyük Hun Devletinin varisi niteliğindedir. Dolayısıyla Göktürkler'de eğitim Hunlardaki ile büyük benzerlik arzetti. Yalnız daha da gelişmiş olarak verilen bir eğitime rastlanmaktaydı. Çünkü Hunlar'da varlığını tesbit edilememiş olan alfabe 38 harfli olarak Göktürklerde gelişmiş bir şekilde vardı. İlk olarak Orhun Abidelerinden bir- iki asır öncesine ait Yenisey Kitabelerinde görülen, sonra en gelişmiş şekilleri Orhun Abidelerinde bulunan bu yazının miladın ilk asırlarına kadar çıkmış olacağı tahmin edilebilir.

Göktürk çağında son derece gelişmiş olan bu ilk Türk Milli alfabesinin varlığı, Göktürler'de bir örgün eğitimin varlığı ihtimalini de güçlendirmektedir. Bu ihtimali ortaya koyan herhangi bir eğitim kurumunun varlığını tesbit edememekle birlikte, yöneticilerin ve halkın bildiğini gösteren bir takım işaretler vardır. Bu da

ancak örgün eğitimle yani okul benzeri sistemlerle gerçekleştirilebilecek bir olaydır (Özkan 1997 : 11).

744 yılında Göktürk Devleti'nin yerine kurulan Uygur Devleti kurulduğu alan itibarıyla onların varisi olmakla birlikte, siyaset ve kültür bakımından onlardan ayrılmıştı. Kuruluşundan hemen sonra batıya doğru genişleyen Uygurlar, bazı önemli ticaret ve kültür şehirlerine sahip olmuşlardı. Buldukları coğrafyanın tesiriyle ticaretle meşgul olan Uygurlar aynı zamanda yerleşik hayata geçmişlerdi. Bu özellikleri Uygurlarda planlı ve örgün bir eğitim ve öğretim olması ihtimalini güçlendirir.

Uygurlar kuruldukları yer itibarıyla doğu-batı arasındaki ticaretin taşıyıcısı olmuşlar, doğu-batı mallarını taşıırken doğu-batı kültürünün birbirini etkilemesine yardımcı olmuşlardır. Bu arada kendileri de doğu ve batı medeniyetlerinin sentezinden yüksek vasıflı bir medeni seviye yakalamışlardır. Kendi asırlarını en medeni devleti ve milleti konumuna gelmişlerdir. Öyle ki bugün bile, çağdaş medeniyeti yakalamanın karşılığı olarak uygurlaşmaktan bozma uygarlaşmak deyimini kullanılmaktadır (Özkan 1997 : 15).

Karahanlılar 10. asrın ilk çeyreğinde İslamiyet'i resmi din olarak benimsemiş ve o andan itibaren de Türkistan'da İslam dininin yayılması için büyük gayret sarf etmişlerdi. Karahanlılarla birlikte ortaya çıkan Türk eğitimindeki özelliklere bakılacak olursa;

1 - Türk toplumunda ilk kez, medrese denen planlı, düzenli, güçlü bir örgün eğitim ve öğretim kurumu olan okul ortaya çıkmış, kısa sürede ülkenin her tarafına yayılmıştır.

2 - Türk Toplumunun ahlak anlayışı, dünyaya bakışı, değer verdiği insan tipi, İslamiyet'in etkisi ile yeni şekiller almaya başlamış, başka deyişle, eski Türk değerleri ve Töresi değişme yoluna girmiştir. Medreseler ile düşünürler, mutasavvıflar ile din adamları bu değişmeyi sağlayıcı bir yaygın eğitim görevi yapmışlardır.

3 - Türkler'in İslamiyet'te var olan bazı ayet ve hadislerle ilmin ve ilim tahsil etmenin yüce tutulduğunu görmeleri kendilerinin, köklü bilim sevgilerini

sürdüremelerini kolaylaştırmıştır bu sayede kısa bir süre sonra Türk damgası taşıyan bir İslam medeniyeti yaratabilmişlerdir (Özkan 1997 : 19-20).

Türklerin İslam dinin bir din olarak kabul etmeleri ve kendilerini bu dinin koruyucusu ve yayıcısı olarak görmeleri nedeniyle, İslamiyet sonrası kurulan tüm Türk devletleri İslam aleminin sorumluluğunu üstlenmiş oluyordu. Dolayısıyla halka dinini öğretmek, bu ihtiyacı karşılayacak din adamı yetiştirmek devletin asli görevlerindendi. Devletin hedefi bu olunca, daha kuruluşundan itibaren Selçuklu Devletinde ilmi müesseseler ortaya çıkmıştır.

Selçuklularda ilköğretime bakıldığında çok fazla bilgi bulunmamakla birlikte, medreselere kaynak teşkil eden ilköğretim düzeyinde bir eğitim kurumunun varlığı kesindir. Genellikle camilere bitişik bir vaziyette yapılan bu okullara “kütta” denilirdi. Bu okullarda Kur’an okuma ve din eğitiminin yanında, okuma yazma ve matematik de öğretilmektedir (Köse 1992 : 111).

Özkan (1997 : 31-32)’a göre Selçuklular ilim adamı yetiştirmek için medreseleri kurmuşlar ve bu medreselerde yükseköğrenim imkanı sağlanmıştır. Selçuklularda medreselerin bu derece yaygın olmasının sebepleri şunlardır:

1. Sünni ve Hanefi olan Selçukluların, kuruldukları bölgedeki Şii Fatımi tahakkümünü yıkmak ve onların propagandalarına karşı koyabilecek yetişmiş ilim adamları ihtiyacı.
2. Genişleyen devletin yönetimi için lazım olan devlet adamı, bürokrat ve memur yetiştirme zorunluluğu.
3. Din adamı yetiştirme mecburiyeti.
4. İslamiyet’i yeni benimseyen Oğuzlara yeni inançlarını öğretme ve eski inançların silinmesi ihtiyacı.
5. Yeni fethedilen ülkelerin manen de fethini sağlamak oraların Türk-İslam kültürüyle bezenmesini temin etmek için gerekli ilim ve fikir adamlarını yetiştirmek gereği.
6. Yoksul fakat yetenekli öğrencilere okuma imkanı sağlayarak onları topluma kazandırmak düşüncesi.

7. Alimleri bir görev ve maaşla devlete ve medreselere bağlamak suretiyle denetim altında tutup, onların yıkıcı faaliyetlerine engel olma düşüncesidir

Bu medreselerin başında duran ve ders veren hocalara müderris denirdi. Eğer bu görevde meşhur bir bilim adamı bulunuyorsa, uzak yerlerden bu hocadan ders almak üzere talebeler gelirdi. Medreselerde Kur'an, Tefsir, Hadis, Fıkıh, Kelam gibi dini bilgiler veren derslerin yanı sıra; Edebiyat, Sarf, Nahiv, Hitabet, Şiir, Tarih ve Ahlak gibi dil ve edebiyat dersleri, felsefe ile birlikte; Tıp, Cerrahi, Hesap, Riyaziye, Nücum, Heyet ve Tabiiyyat gibi müsbet ilimler de okutulurdu.

Medreselerde öğretim metodu genelde ezbere dayanmaktaydı. Ancak meşhur alimler arasında tartışmalar yapmak suretiyle de öğretim yapılırdı. Medrese eğitiminin belli bir süresi yoktu. Zira yıl bitirme esasında ziyade belli kitaplar okuma ve öğrenme amaçlanıyordu. Dolayısıyla süre öğrencinin gayretiyile alakalıydı. Ancak okutulan derslere bakılırsa en az beş yıl sürdüğü söylenebilir. Dersleri müderrisler (Profesör) veya onun yardımcıları olan müderrisler (doçent) verirdi.

Osmanlı Devletinde eğitim 16. ve 17. yüzyıllarda din ağırlıklıydı. Bu devrede eğitim başlıca üç kurumda gerçekleşiyordu; Mekteb-i Sıbyan (ilköğretim), Medrese (ortaöğretim ve yüksek öğretim okulu) ve Enderun (Saray Mektebi). Tekke ve Zaviyeler ise diğer eğitim kuruluşlarıydı.

"Mekteb-i Sıbyan" 6-12 yaşlarındaki kız ve erkek çocukların birlikte, karma öğretim gördükleri temel okullardır. Bu okulların amacı, genel olarak çocuğa tecvid kurallarına uygun olarak Kur'an okumayı öğretmektir. Sıbyan mekteplerinin yanında yine bir ilköğretim kurumu olarak "Darül'hüffaz" lar görülmektedir. Bu okulların amacı da hafız yetiştirmektir.

Osmanlı Devletinde, devlete bağlı okulların kurulması ilk defa 18. yüzyılın ikinci yarısından itibaren sadece "Askeri okullar" alanında olmuştur. Sivil okulların kurulması 19. yüzyılın ortalarına doğrudur. Bu yöndeki köklü girişim 1869 yılında "Maarif-i Umûmiye Nizamnamesi" ile olmuştur. Maarif-i Umûmiye Nizamnamesi ile ilköğretim kademesi Mekteb-i İbtidaiyye ve Mekteb-i Rüşdiyye'den oluşmuştur. Mekteb-i İbtidaiyye okulları üç yıl süreli olup bütün kız ve erkek çocuklar için mecburidir. Bu okullarda okuma, yazma, hesap, din vb. bilgiler öğretilmekteydi ve

öğretim parasızdı. Mekteb-i Rüşdiyye okulları da üç yıl süreli olup; Mekteb-i İbtidaiyye'ler üzerine dayalı bir öğretim vermekteydi.

Cumhuriyetin ilanından sonra 1924'de Tevhidi Tedrisat kanununun kabul edilmesiyle tek tip ilkokul düzenine geçildi. İlkokulun öğrenim süresi beş yıl olarak benimsendi. 1930'lu ve 1940'lı yıllarda köylerde üç yıllık eğitimli okullar açıldı. 1940'lı yıllarda dokuz yıllık köy bölge okullarının yayılmasına çalışıldı ama sonra vazgeçildi. 1946'da köy okullarının süresi beş yıla çıkarıldı.

Cumhuriyet döneminde en çok ilköğretime önem verilmiştir. Fakat bütün çalışmalara rağmen okul çağındaki çocukların tümü okullaştırılamamıştır. Pek çok köy ilkokulunda tek öğretmenle ve kentlerde ikili öğretimle yürütülen ilköğretim, nitelik bakımından da tatmin edici olmaktan uzaktır.

1961 yılında çıkarılan 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, zorunlu öğrenim süresini 7-14 yaşları arasına alarak sekiz yıla çıkarılmıştır. Yasa, bu öğrenimin beş yılını ilkokulda, geri kalan üç yılını da tamamlayıcı kurs ve sınıflarda görülmesi zorunluluğu getirdi. İlkokul kesimi uygulanmıştı fakat üç yıllık kesimi uygulanamamıştır.

1973 yılında kabul edilen 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na göre ilkokulların süresi sekiz yıla çıkarıldı ve adı temel eğitim okuluna dönüştürülmüştür. 16.06.1983 tarih ve 2842 sayılı yasa ile temel eğitim okulunun adı ilköğretim okuluna dönüştürüldü (Başaran 1993: Özkan 1997: Tutkun 1998: Özdemir 1999: Tutkun 2000).

2.4. Okullaşmada Dünyada Bugünkü Durum

Dünyamızda bilim ve teknoloji alanında atılan adımlar eğitime ihtiyacı olan bireyleri daha fazla örgün eğitim almaya mecbur kılmaktadır. Globalleşme ve dev sanayi hamleleri ile her geçen gün eldeki veriler eski duruma düşmüş olduğundan, beş yıllık zorunlu eğitimle çağı yakalamamız mümkün olmamaktadır. İlköğretimin sekiz yıla hatta on bir yıla yükseltilmesi gereği artık herkesçe bilinen bir gerçektir. Bugün bilim ve teknikte söz sahibi olan ülkeler ele alındığında zorunlu eğitim süresinin dokuz yıl hatta ortaöğretim ile birleştiği görülmektedir.

Almanya'da zorunlu eğitim süresi 12 yıldır. Zorunlu eğitim 6 yaşında başlar. İlk dört yıl ilköğretim birinci kademe okuludur. İlköğretim birinci kademeyi bitiren öğrenciler süresi altı yıl olan ilköğretim ikinci kademe okuluna devam ederler. Buradan mezun olan öğrenciler eğer liseye gidememişse meslek okullarına gönderilir (Özdemir 1999 : 16).

İsveç'te 7-16 yaş arasındaki çocuklar için dokuz yıllık bir zorunlu öğretim vardır. İlk altı yıl ilkokul dönemine karşılıktır ve bütün öğrenciler için ortak bir öğretim söz konusudur; yedinci sınıftan itibaren öğretim uzman öğretmenler tarafından yapılmaktadır (Özdemir 1999 : 16).

Hollanda'da ise her çocuk dört yaşında ana okuluna başlamak zorundadır. Zorunlu eğitim yaşı 4-16'dır. Her veli çocuğunu okula vermekle zorunludur. Ana okuluna, ilkokula veya özel eğitim yapan okula devam eden çocukların velileri okul ücreti ödemezler (Yıldızlar 1996 : 379).

Japonya'da ise zorunlu eğitim dokuz yıldır. Temel eğitim 6-15 yaş arasındaki çocukları içine alır; bu yaş grubundaki bütün çocukların altı yıl ilkokula, üç yıl ortaokula devam etmeleri zorunludur. Zorunlu eğitim ücretsizdir. (Özdemir 1999 : 16).

Fransa'da 1980'li yıllardaki köklü değişmelere karşın Fransız eğitim sistemi büyük ölçüde devlet kontrollü olmayı sürdürmektedir. 1982-1985 yıllarında çıkarılan yerinden yönetim yasaları ile Devlet, elindeki yetkilerin çoğunu bölge okullarına dağıtmıştır. Fransa'da zorunlu eğitim 6 yaşından 16 yaşına kadardır. Zorunlu eğitim süresi 10 yıldır. İlkokul, 6-10 yaşlarını kapsar, süresi beş yıldır. ortaöğretim birinci kademe 4 yıl, ikinci kademe ise okul türüne göre 2-4 yıl arasında değişir (Kavak 1997 : 27).

Kanada'da zorunlu öğretim yaşı bölgeden bölgeye değişiklik gösterir. İlköğretim çoğu bölgelerde zorunlu eğitimin ilk altı ya da sekiz yılını kapsar. Bundan sonra çocuklar ortaöğretime başlar. Ortaöğretim düzeyinde çeşitli programlar sunulur. Seçmeli bazı konularla birlikte ilk yıllar zorunlu konulara ayrılır. Daha sonraki yıllarda zorunlu konuların sayısı azaltılır. Kanada'da Devlet tarafından finanse edilen okullara alternatif olarak, bir bölgenin ilk ve ortaöğretimi için

saptanan genel standartları sağlayanlar herhangi bir bölgede özel okul işletebilir. Özel okullar çoğu durumlarda, Eğitim Bakanlığı ya da Dairesinin diploma ve program gerekliliklerini yakından izlemelerine karşın, kamu hizmetinden bağımsız olarak işlerler ve ücretlidirler (Kavak 1997 : 29).

Amerika Birleşik Devletleri'nde ilkokul, genellikle orta dereceli okullar için kabul edilen organizasyona bağlı olarak genel okulun ilk altı veya sekiz sınıfını içine alan bir okul şeklinde düşünülür. Bu okula (ilk sınıfsız okulların yıllarına göre organize edilmiş olduğu zamana kadar gidildiğinde) "sınıflı okul" veya okuma ve yazma ile dilbilgisi (gramer) gibi temel derslerin okutulduğu bir okul olarak gramer okulu denmiştir (Oğuzkan 1977 : 221).

İlkokulların parasız ve mecburi olduğu yerde bu okullara devam eden öğrenci mevcudu, o memlekette her yaş seviyesinde bulunan çocukların sayısına bağlıdır. Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşları 6 ile 13 arasında bulunan çocukların % 98'inden fazlası okula kayıtlıdır (Oğuzkan 1977 : 221).

İlkokulların programında başlıca tema, Amerika vatandaşlığı eğitimidir. Dille ilgili temel beceriler- okuma, yazma, konuşma ve dinleme -öğretilir; ayrıca aritmetiğe hakimiyet de bütün vatandaşlar için esastır. Her vatandaşın muhtaç olduğu temel alışkanlıklar, fikirler ve tavırlar ile beceriler ve genel bilgi de aynı derecede önemlidir. Böylece resmi okulun amacı, her ferdi toplum ve ulus hayatına entegre etmek, onu kendi kendini denetler ve kendi kendini yönetir hale getirmekten ibarettir (Oğuzkan 1977 : 222).

Çin'de ilkokullar nüfusun fazlalığından ötürü 7-12 yaş arası çocukları kapsamaktadır. İlkokul programı, okul çağındaki bütün çocukları tek bir tip okul programı çerçevesinde almaya çalışır. Her memlekette olduğu gibi okuma, yazma ve aritmetiğe önem verilir; ancak bu konuda dikkate değer bir fark vardır. Binlerce harften meydana gelen bir dilde çok daha güçtür. Çin yazısını öğretmek için altı yıllık bir süreden az olmamak şartıyla 5.000 ders saatinden fazla bir zamana ihtiyaç bulunduğu ileri sürülmektedir. Eğer yeni Latin alfabesinin kabulü gerçekleşirse bu işin büyük ölçüde basitleşmesi gerekir (Oğuzkan 1977 : 520).

Hindistan'da ilkokulların başlıca mali yardımı eyalet tarafından yapılmakla birlikte bu okullar mahalli idare ünitelerince işlenir ve desteklenirler. İlgili eyaletin ekonomik ve sosyal gelişmesine bağlı olarak bu okullar dört, beş veya altı yıl olabilir. Öğretim programı ana dile dayanır; ancak eyaletine göre, çocuklara ayrıca bir bölgesel dil öğrenmeleri de istenir. Basit aritmetik, ağırlıklar ve ölçüler, tarih ve coğrafya okutulur. Sosyal bilgilerin öğretimi konusunda eyaletler arasında pek çok farklar vardır. Okulların çoğu, sağlık alışkanlıkları ile beden sağlığına çok önem verir. Resmi okullarda din dersi yoktur, ancak ahlaki ve manevi değerlere önem verilir (Oğuzkan 1977 : 542).

2.5. Türkiye'de Bugünkü Durum

16. 08 . 1997 tarihinde kabul edilen 4306 sayılı kanunla Türkiye'de zorunlu eğitim sekiz yıla çıkarılmıştır. Bu kanunla İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Milli Eğitim Temel Kanunu, Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanununda bazı değişiklikler yapılmıştır.

2000 yılı genel nüfus sayımı sonuçlarına göre Türkiye nüfusunun 65.897.127 olduğu ve 2000–2001 öğretim yılında okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitimde toplam 16.499.760 öğrenci, 554.341 öğretmen bulunduğu belirlenmiştir. Buna göre; ülke nüfusunun % 24,2'sini öğrenci, % 0,8'ini öğretmen olmak üzere toplam nüfusun % 25'ini öğretmen ve öğrenciler oluşturmaktadır. Diğer bir deyişle nüfusun dörtte birinin eğitim sektöründe yer aldığı görülmektedir. 2000–2001 öğretim yılında; resmi ve özel 58.533 eğitim kurumunda 16.499.760 öğrenci öğrenim görmekte, 554.341 öğretmen görev yapmakta, okulların % 90'ı, öğrencilerin % 80'i ve öğretmenlerin % 91'i örgün eğitim sistemi içerisinde yer almakta, örgün eğitimde okulların % 15'i okulöncesi, % 75'i ilköğretim ve % 10'u ortaöğretimde, öğrencilerin; % 2'si okulöncesi, % 81'i ilköğretim ve % 17'si ortaöğretimde, öğretmenlerin ise; % 3'ü okulöncesi, % 68'i ilköğretim ve % 29' u ortaöğretimde bulunmaktadır. Örgün eğitim sistemi içerisinde okulların % 97'si, öğrencilerin % 98'i ve öğretmenlerin % 94'ü; yaygın eğitim sistemi içerisinde okulların % 29'u, öğrencilerin % 43'ü ve öğretmenlerin % 25'i resmi kurumlardadır.

1999-2000 öğretim yılında; 97 bağımsız anaokulu 554 anasınıfı olmak üzere toplam 651, 334 ilköğretim okulu, 32 yatılı ilköğretim bölge okulu, 55 pansiyonlu ilköğretim okulu olmak üzere toplam 421, 26 lise, 5 fen lisesi ve 9 Anadolu güzel sanatlar lisesi, 5 Anadolu öğretmen lisesi olmak üzere toplam 45, 91 çok programlı lise, 35 Anadolu kız meslek lisesi, 2 kız teknik lisesi ve 5 kız meslek lisesi, 14 çocuk kulübü olmak üzere toplam 56, 33 Anadolu teknik lisesi, 39 Anadolu meslek lisesi, 11 teknik lise ve 22 endüstri meslek lisesi olmak üzere toplam 105, 25 ticaret meslek lisesi, 21 Anadolu ticaret meslek lisesi, 7 Anadolu otelcilik ve turizm meslek lisesi, 2 Anadolu aşçılık meslek lisesi, 2 Anadolu iletişim meslek lisesi olmak üzere toplam 57, 5 işitme engelliler ilköğretim okulu, 1 görme engelliler ilköğretim okulu, 4 ilköğretim okulu ve meslek eğitim merkezi, 2 ilköğretim okulu, 1 hastane ilköğretim okulu, 11 eğitim uygulama okulu ve iş eğitim merkezi, 2 bilim ve sanat merkezi ve 5 rehberlik araştırma merkezi olmak üzere toplam 31, 93 özel okul, 121 dersane olmak üzere toplam 214, 21 öğretmen evi, hizmete açılmıştır (MEBİDB 2000).

Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre; bu okullarda ilköğretim 1, 2 ve 3. sınıf öğrencileri eğitim-öğretim faaliyetini sabit dersliklerde yapacaklardır. Bu dersliklerde özel dolap ve askılıklarda bulunmaktadır. Öğrenciler dördüncü sınıftan itibaren de özel mekan gerektiren dersler için branş derslikleri kullanılacaklardır.

Okullarda laboratuvar, resim atölyesi, müzik dersliği ve işlikler, öğrencilerin tek başına ya da gruplar halinde araştırma, deney gibi çalışmalarda kullanabilecekleri "proje stüdyosu" gibi mekanların yanı sıra, bilgisayar eğitiminin verildiği ve her öğrenci için bir bilgisayarın bulunduğu özel mekanlara da yer verildiği belirtilmektedir.

Yeni ilköğretim okullarında öğrenci kantinleri de yaş gruplarına göre iki ayrı mekan olarak düzenlenmiştir. Beden eğitimi, drama, folklor, vb. etkinliklerin gerçekleştirileceği çok amaçlı salonlar, çevrenin de yararlanabileceği şekilde ve okulun kapasitesine göre değişik büyüklüklerde tasarlanmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığınca yaptırılan 343 okuldan 10'u Yatılı İlköğretim Bölge Okuludur. Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında, ilköğretim okullarında yer alan mekanların yanı sıra kız-erkek öğrenciler için iki ayrı binadan oluşan ve her

odada 8'er kişinin kalabileceği; duş, dinlenme odası, çamaşırhane, revir gibi mekanları içeren yatakhane bölümleri, yemekhane ve mutfaklar ile öğretmenler için lojmanlar bulunmaktadır.

İlköğretim okullarında 350 seyirci kapasiteli, çevrenin de kullanabileceği basketbol ve voleybol sahası ölçülerine göre düzenlenen kapalı spor salonlarının yanı sıra açık spor ve gezinti alanlarına da arsaların el verdiği oranda yer verilmiştir. Okul binalarının dışında ve iç mekanlarda kullanılan dayanıklı malzemeler, renk açısından da cazip, çekici ve dinlendirici bir şekilde tasarlanırken, bahçeler peyzaj öğeleri kullanılarak düzenlenmiştir (MEBHD 2000).

3. SOSYAL BAŞARIYI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Okul, bireylerin toplumla uyum sağlayabilmeleri ve mutlu olabilmeleri yolunda gereksinme duydukları konuları öğrenmelerini sağladığı oranda başarılı sayılır. Bir sosyal kurum olarak, okulun sosyalleştirme süreci içinde iki önemli işlevi vardır. Bunlardan birincisi, kendi başına birtakım öğrenme tiplerini gerçekleştirme sorumluluğu; ikincisiyse, diğer sosyal kurumların boşluğunu doldurma görevidir

Okulun bu birinci işlevi, herkesçe bilinen öğretim görevini içerir. Okul, her bireye iş ya da bilim dünyasında gerekli olan sayısal sembol ve kavramlarla, değerleri kazandırır. Okul, düşünme alışkanlığının yanında, uyguladığı öğretim programlarıyla pozitif bilim kavramlarını öğretir.

Okulun ikinci işlevi daha farklı bir boyutu içermektedir. Aile ve arkadaş çevresi çocuğa, öteki bireylerle çalışma ve oynama alışkanlığını kazandırırken, okul bir toplumsal kurum olarak bu alışkanlığı sürdürür. İyi planlanmış bir okulun bu düzeydeki faaliyetleri, genellikle sosyo-ekonomik açıdan düşük düzeyde ve duygusal etkileşim açısından da yetersiz olan aile koşullarını telafi etme amacına yöneliktir. Bir başka deyişle, ailenin parçalanmış olması ya da bütünlüğünü koruduğu halde çeşitli nedenlerle işlevini gerçekleştirememesi, çocuğun ilgi ve sevgi gereksinimini karşılayamaması durumunda bu görevi okulun üstlendiği görülür.

Örneğin, bu genel okul kavramı içinde, babadan yoksun olan ve sosyo-ekonomik düzeyi düşük çevrelerden gelen çocukların eğitim ve öğretimini üstlenen

Darüşşafaka Lisesi'nin pedagojik değeri büyüktür. Darüşşafaka Lisesi, ailenin veremediği kavram ve modelleri çocuğa verme görevini üstüne alırken, herhangi bir ortaöğretim kurumundan çok daha ağır bir sorumluluğu da yüklenmiş bulunmaktadır.

Düşük sosyo-ekonomik düzeydeki kalabalık bir aile ortamında yetersiz ilgi ve sevgiyle büyüyen çocuk, sınıf içindeki başarısı ve olumlu hareketleriyle öğretmenin dikkatini çekebilir ve takdirini kazanabilir. Böyle durumlarda çocuk, toplumda rolü olan bir birey olduğunu anlar ve kendine olan güveni artar.

Kısacası, okul sadece bireyin bilgi donanımını sağlamakla kalmaz, onun sosyalleşmesine büyük ölçüde yardımcı olan bir kurum niteliğini de taşır. Geçmişte okul, kültürün bir kuşaktan diğerine geçişini sağlayan toplumsal bir kurum işlevi görürken, günümüzde, bu kültür içinde çocukları yetişkin rollerine hazırlama görevini de üstlenmiştir.

Çağdaş eğitimde okul, birtakım bilgi kalıplarıyla, beceri ve tutumların öğretilmesi sorumluluğunu üstlenen tek sosyal kurumdur. O, gelişmekte olan bireye, çalışma ve diğerleriyle birlikte yaşama alışkanlığını kazandırma konusunda sorumluluğu diğer kurumlarla paylaşır. Okul, öğrenciye, kendi gereksinme ve amaçlarıyla sosyal dünyasını bütünleştirerek doyum sağlayabilme olanağını hazırlar (Yavuzer 1996 : 153 - 154).

Başaran (1974), okul dönemini; ikinci çocukluk, erinlik, ilk ergenlik, son ergenlik olmak üzere dörde ayırır. Baymur (1978), bu dönemi 5-8 yaşlarından 10-12 yaşlarına kadar olan zamanı kapsadığını belirtir. Bu dönemde çocuk sosyal ilişkiler kurar, kas becerileri gerektiren oyunlara yönelir. Okula başlamakla yetişkinlerin zihni kavramları, mantığı, sembolizmi ve iletişim yollarını kavrama çabası gösterir (Arı ve diğerleri 1998 : 16).

Milli Eğitim Bakanlığı da bu konu ile ilgili gerekli çalışmaları sürdürmektedir. Örneğin, okullarda bedensel engelliler için yeni yapılan projeler duyurulmuştur. Bu haber aşağıda yer almaktadır;

Bütün okul binalarında fiziksel özürü öğrencilere yönelik düzenlemeler yapılacak. Milli Eğitim Bakanlığınca konuyla ilgili olarak valiliklere genelge gönderildi.

Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu'nun yayınladığı genelgede, Bakanlığın yaptırdığı yeni okullarda fiziksel engelli öğrencilerin diğer öğrencilerle birlikte öğrenimlerini sürdürebilmeleri için her türlü önlemin alındığı kaydedildi.

Söz konusu hizmetlerin tüm okul binalarına olanaklar ölçüsünde yaygınlaştırılması istenen genelgede, okullarda yapılması gerekenler şu şekilde sıralanmıştır:

- İhtiyaçlar göz önüne alınarak bina girişleri düz ayak yapılacak, zorunluluk halinde yüzde 6-8 eğimli, serbest genişlikleri en az 1.45 metre olan, kaymayan ve tekerlekli iskemle hareketlerini güçleştirmeyen malzeme ile imal edilmiş rampalar inşa edilecek, her 10 metrede bir dinlenme düzlüğü yapılacak.

- Merdiven ve rampalarda bu öğrencilerin hareketlerini rahatça sağlayacak, yerden 0,68 metre ve 0,90 metre yükseklikte, yuvarlak kesitli tutunma küpeşmeleri düzenlenecek, giriş merdivenlerinin basamak yükseklikleri en çok 16 santimetre, genişlikleri en az 28 santimetre olacak.

- Birden fazla katlı eğitim binalarımızda tekerlekli iskemleli bir kişi ve refakatçisi düşünülerek, kabin ölçüleri en az 1.20-1.20 metre ebadında asansör yapılacak.

- Derslikler, tekerlekli sandalyelerin hareketlerine uygun inşa edilecek, kapılar kesinlikle eşiksiz, dışarıya açılır olarak projelendirilecek.

- Yazı tahtalarının önünde herhangi bir yükselti bulunmayacak, ayrıca yerden 90 santimetre yükseklikten itibaren monte edilecek.

- Fiziksel özürlü tuvaletleri tekerlekli iskemle kullanan bir kişinin içeriye girip kapıyı kapatmasına, özel üretilmiş ya da uygun yüksekliği sağlanmış klozete önden ya da yandan yaklaşarak oturmasına uygun genişlikte olacak. Ayrıca, tekerlekli iskemleli bir özürliye göre üretilen özel lavabo, uygun yükseklikte ayna ve havlu askılığı monte edilecek.

Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu, bu çerçevede hazırlanacak projelerin başış ile yaptırılması ve bütün okul binalarında uygulanması talimatını vererek, bundan sonra yaptırılacak okullarda da aynı kurallara uyulmasını istedi (MEBHB 2000).

4. AKADEMİK BAŞARIYI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Bireyin sosyal yaşam düzeni içerisindeki mutluluğu, dengesi, uyum düzeyi büyük ölçüde yaşamdaki başarısına bağlıdır. Okul, bireyi toplumun beklentileri yönünden hayata hazırlayan ve hayatın bizzat kendisi olan bir kurum olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla okulda başarılı olan birey, genel kanı olarak, hayatın her alanında başarılı görülmektedir. Birey toplumda statüsünü, değerini ve ona uygun kabullenilen rolleri de bu düzeyde gerçekleştirmektedir. Bu anlamda bireyin geleceğe yönelik yapacağı atılımlarda onun başarısı ağır basmaktadır. Bu baskıyı birey okulda derin bir şekilde hissetmektedir. Ülkemizde karne döneminde intihara teşebbüs eden öğrencilerin yadırganmayacak kadar fazla olmasının temel sebeplerinden birisi ve belki de en önemli sebebi de yukarıdaki anlatılanlardan kaynaklandığı sanılmaktadır.

İnsana mutluluk çağrıştıran başarı kavramı, son yıllarda kazanmak ya da kazanmamak kuşkusuyla yaklaşıldığından "sorun" gibi algılanır olmuştur. Başarıya sınavla saptanan bir yarışma sonucu gibi dar bir açıdan bakıldığı takdirde kaybetmek mutsuzluğa yol açmamalıdır. Başarısızlık sorunu bireysel ve toplumsal boyutta düşünülmeli, buna göre gerekli önlemler alınmalıdır. Öğrencinin öğrendiği bilgilerin işe yarayacağına inanması bu nedenle güdülenmesi gerekmektedir. Aksi halde okullar birer işkence yuvası haline gelebilmektedir (Doğan 1996 :6-7).

Öğrencinin akademik başarısı üzerinde bir çok etken rol oynamaktadır. Bunlar Razon (1987 : 17)'a göre:

1. Öğrenciden kaynaklanan nedenler:
  - A. Zeka düzeyi,
  - B. Bedensel gelişim,
  - C. Duygusal ve ruhsal özellikler,
  - D. Sosyal olgunluk düzeyi.
2. Aileden kaynaklanan nedenler:
  - A. Anne-babanın tutum ve davranışları,

- B. Eğitim disiplin ve anlayışı,
- C. Okuma ve öğrenme motivasyonu.

3. Okul ortamından kaynaklanan nedenler:

- A. Öğretmenin tutum ve davranışları,
- B. Ders program ve öğretim yöntemleridir.

Akademik başarıyı etkileyen faktörler tek bir nedene bağlanamamaktadır. Akademik başarıyı etkileyen birden çok faktörü birbiri ile ilişki içinde irdelemek gerekmektedir. Havighurst (Büyüksolak 1995 :5 ; Karacık 1998 : 6), çocuğun okuldaki başarısını etkileyen etmenleri başlıca dört grupta toplamaktadır:

- a) Çocuğun var olan gizil güç ve yetenekleri,
- b) Aile içinde geçirdiği yaşam ve gördüğü eğitimin niteliği,
- c) Okuldaki öğretimin kalitesi,
- d) Aile ve okul çevrelerindeki yaşantıların sonucunda geliştirdiği benlik kavramı

4.1. Aileden Kaynaklanan Nedenler

Eğitim-öğretim etkinliklerinde ailenin etkisi göz ardı edilemeyecek kadar büyüktür. Bu nedenle öğrencinin akademik başarısı veya başarısızlığı üzerinde ailenin rolü kuşkusuz büyük bir yere sahiptir. Ebeveynlerin öğrenci ile olan iletişimleri, öğrenciyi algılama düzeyleri, öğrencinin ebeveynlerine bakış açısı, ailenin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel düzeyi öğrencinin akademik başarısı veya başarısızlığını önemli ölçüde etkilemektedir.

Razon (1987 : 18-19)'a göre; anne-baba tutumundaki kararsızlık, anne ile babanın eğitim anlayışındaki farklılık da bazı hallerde başarıyı engelleyici nitelikte olabilir. Çocuğun ihtiyaç duyduğu sevgi, şefkat ve ilgiden yoksun bırakmak kadar aşırı ilgi ve sevgi göstermek de okulda başarıyı etkileyen faktörler arasındadır. Diğer yandan çocuğu güvensiz bir birey haline getirmek, otorite ve baskı yoluyla eğitmek de hatalı davranış modelleridir. Son yıllarda, çocuktan bulunduğu seviyenin üzerinde

başarı beklemek, özellikle sınavları döneminde yüksek başarı beklemek öğrencinin başarısının etkileyen etmenler arasındadır.

Küçük (1984)'e göre yalnız kalan çocuklar genelde başarısız olmakta, 11-15 yaş kız çocukların aile ilişkisi ve okul başarısı ile 11-15 yaş arasında erkek çocukların aile ilişkisi ve okul başarıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Sağlıklı bir iletişim ortamında, öğrenci sorunlarla karşılaştığı anda ailesi onun rahatlmasını ve sorunların üstesinden gelebilmesi için rehberlik yapması durumunda bireyin başarısının arttığı gözlemlenmiştir. Bütün bunların çocuğun sosyalleşmesi üzerindeki etkisi büyüktür.

Bu sosyalleşme süreci, topluma karışma ve onun bir üyesi haline gelme sürecidir. Bu sosyalleşme süreci içinde akran gruplarının değerler sistemi bireyin davranışlarını yönlendirme yönünden daha etkili hale gelmekte ve ailenin etkisi azalmaktadır. Özellikle ülkemizde çoğu ailelerde ana-babalar çocuklarının ulaştığı öğrenim seviyesine ulaşmadıkları için model olma ve çocuklarını etkileme güçlerini kısmen yitirmektedirler. Aksine, çocuklar ailenin kararlarını etkiler hale gelmektedirler. Bazı hallerde bu durum olumlu gelişmelere, bazı durumlarda da aile ile çatışmaya neden olmaktadır (Doğan 1996 :8-9).

Araştırmalara göre, babanın üniversite mezunu olmasının öğrencinin genel yeteneği ve akademik başarıları üzerinde olumlu etkileri varken, annenin eğitim düzeyinin öğrencinin genel yeteneğine ve akademik başarı düzeyine herhangi bir etkisinin olmadığı görülmüştür (Karacık 1998 : 53-54).

4.2. Öğrenciden Kaynaklanan Nedenler

Razon (1987 : 17)'a göre; öğrencilerin zeka yetersizliği, bedensel gelişimi, duygusal ve ruhsal özellikleri, sosyal olgunluk düzeyi akademik başarıyı etkileyen faktörler arasında öğrencilerden kaynaklanan nedenler arasındadır.

Doğan (1996 :10) yaptığı araştırmada; motivasyon eksikliğinin, önceki öğrenim yaşantısının öğrencinin akademik başarısını etkileyen nedenlerden olduğunu ileri sürmüştür. Öğrencilerin bedensel ve psikolojik gelişimlerinin başarıyı etkilediği bilinmektedir. Buldukları düzeye göre gerekli veya yeterli psikolojik ve sosyal

gelişimi sağlayamayan öğrenciler akran gruplarına göre düzeylerine uygun başarıyı gösterememişlerdir. Bu etkenlerin birinin veya birkaçının bireyde bıraktığı iz genellikle kalıcı olmakta ve bireyin sosyalleşmesinde etkisini göstermektedir.

Bireyin gelecek yönündeki planlarını yaparken ailenin beklentileri, toplumda üstlendiği roller ve toplumun bireyi kabulleniş düzeyi bireyi doğrudan etkiler. Bu nedenlerle bireyin akademik başarısı genellikle geleceğine yol veren bir rota olarak görünür. Bütün bunlar da bireyin gelecek hakkında kaygı duymasına ve içinde bulunduğu ortamdan uzaklaşmasına neden olmaktadır.

4.3. Okul Ortamından Kaynaklanan Nedenler

Akademik başarıya etki eden faktörlerden biri olan okul ortamı, çalışmanın konusunu teşkil ettiğinden dolayı ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Öğrencilerin akademik ve sosyal başarısını doğrudan etkileyen okul ortamının öğrenci üzerindeki etkisi küçümsenmeyecek kadar büyüktür. Açık bir sistem olarak eğitimin girdisi olan öğrenci birtakım işlemlerden sonra ürün olarak karşımıza çıkmaktadır. Bütün bu işlemlerin gerçekleştiği yer okullardır. Çevrenin öğrencinin gelişimi ve başarısı üzerinde büyük etkisi vardır.

Okul özel bir çevredir. Eğitim girişim olduğundan, bu amaçla okul denilen özel bir çevre yaratılmıştır. Bu özel çevrenin görevi, çocuğa gerçek çevreyi kolaylaştırarak, temizleyerek ve dengeleştirerek öğretmektir (Titrek 1997 : 19).

Okul veya sınıf ortamının çocuğa uymaması, sınıf düzeyinin öğrencinin gelişim düzeyinin çok üstünde veya çok altında olması, çocuğun sınıf içinde arkadaşı ve görevi olmaması, öğretmenin olumsuz davranışları, bilgi yetersizliği, çocuklara ve mesleğine karşı ilgisiz tutumu, öğrenciler arasında ayırım yapmak, sınıf içerisinde sadece başarılı öğrenciler ile ilgilenmek de akademik başarıyı etkileyen faktörler arasındadır (Razon 1987 : 19).

Öğrencilerin gelecekte kararlarına yön vermede dahi okudukları kurumun etkisi bulunmaktadır. Doğan (1996 : 48) tarafından yapılan istatistiksel analizler sonucunda deneklerin devam ettikleri fakültelerin, ilkökul mezuniyet derecelerine ve öğrenim gördükleri branştan memnun olup olmama durumunun ilkökul mezuniyet

derecelerinin ve ilkokulu okudukları yerin öğrencinin akademik başarısı üzerindeki etkisinin önemli olduğunu saptamıştır.

Öğrencinin başarısında, önceki öğrenim yaşantıları etkili olmaktadır. Bu nedenle okuldaki programlar, çocuğun kendine güven kazandıracak, ilgisini çekecek biçimde ve esnek bir şekilde hazırlanmalıdır. Sınıftaki öğrenci sayılarının çok olmamasına dikkat edilmeli ve öğrencilerin ihtiyaçlarına yetecek nitelikte ve nicelikte eğitim araçları sağlanmalıdır (Doğan 1996 : 19).

5. AKADEMİK VE SOSYAL BAŞARIYI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Eğitsel alanların öğrenci akademik ve sosyal başarısıyla yakından ilişkisi vardır. Resmi ve özel öğretim kuruluşlarında öğrenciler derslikler dışında diğer eğitsel alanlardan da yararlanmaktadırlar. Fizik, kimya, biyoloji gibi laboratuvar çalışması gerektiren dersleri öğrenciler laboratuvarında deney ve gözlem yoluyla daha iyi öğrenmekte ve öğrencilerin başarıma güdüsü artmaktadır. Özel, Anadolu ve Fen liselerinde eğitsel alanların sayıları genel liselere oranla daha fazla ve iyi durumdadır. Bu durum öğrencilerin derslerdeki başarılarına yansımaktadır. 1994–1995 öğretim yılında bu liselerden mezun olan öğrencilerin ÖSYM tarafından bir yüksek öğretim programına yerleştirilmelerinde birinci sırada %67,3 ile Anadolu ve Fen liseleri, ikinci sırada %62,1 ile özel liseler, üçüncü sırada ise %16,6 ile genel (resmi) liseler yer almıştır (Çinkır 1996: 79).

Okuldaki imkanlarının (laboratuvar, kütüphane, sergi salonu, gösteri salonu, spor salonu, müzik odası, gözlem odası, bilgisayar odası, çalışma salonu, yemekhane vb. gibi) öğrencilerin sadece akademik başarılarını değil, sosyal başarılarını da etkiledikleri bilinmektedir. Eğitimin kültürü aktarma unsuru göz önüne alındığında bu unsuru aktaran kurumun okullar olduğu, okulların da çevresiyle bir bütünlük arz etmesi gereği ortadadır. Okul sadece öğretimin verildiği kurumlar değil, eğitimin de öğretim derecesinde verildiği kurumlardır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın son yıllarda öğrencileri ders dışı etkinliklere daha fazla yönlendirmeye yönelik aldığı tedbirler de (izcilik faaliyetleri, folklor, sergi ve gösteri etkinlikleri gibi) bunun bir göstergesidir.

PROBLEM CÜMLESİ

Zayıf, orta ve iyi düzeyde fiziksel ve sosyal yeterliliğe sahip olan okulun öğrencilerinin akademik ve sosyal başarıları ile cinsiyet ve sınıf düzeyleri arasında bir fark var mıdır?

ALT PROBLEMLER

1. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulun öğrencilerinin akademik başarıları arasında fark var mıdır?
2. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulun öğrencilerinin sosyal başarıları arasında fark var mıdır?
3. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulun öğrencilerinin akademik başarıları ile cinsiyet arasında fark var mıdır?
4. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulun öğrencilerinin sosyal başarıları ile cinsiyet arasında fark var mıdır?
5. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulun öğrencilerinin akademik başarıları ile buldukları sınıf düzeyleri arasında fark var mıdır?
6. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulun öğrencilerinin sosyal başarıları ile buldukları sınıf düzeyleri arasında fark var mıdır?

DENENCELER

1. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulun öğrencilerinin akademik başarıları arasında fark vardır.
2. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulun öğrencilerinin sosyal başarıları arasında fark vardır.
3. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulun öğrencilerinin akademik başarıları ile cinsiyet arasında fark vardır.
4. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulun öğrencilerinin sosyal başarıları ile cinsiyet arasında fark vardır.
5. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulun öğrencilerinin akademik başarıları ile buldukları sınıf düzeyleri arasında fark vardır.
6. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulun öğrencilerinin sosyal başarıları ile buldukları sınıf düzeyleri arasında fark vardır.

SAYILTILAR

Öğrencilerin, anketi içtenlikle yanıtladıkları kabul edilmiştir.

SINIRLILIKLAR

Araştırma;

- 1- Uygulanan anketten alınan bilgiler, Niğde İlinden seçilmiş iyi, orta ve zayıf olarak tanımlanmış okullara devam eden 422 öğrenciyle,
2. Belirlenen okulların 6. sınıflarda ankete katılan öğrencilerin akademik başarıları 2000–2001 öğretim yılı 1. dönem aritmetik ortalamalarıyla,
3. Belirlenen okullarda 7. ve 8. sınıflarda ankete katılan öğrencilerin akademik başarıları 1999–2000 öğretim yılı aritmetik ortalamalarıyla sınırlıdır.

TANIMLAR

Sosyal ve fiziksel şartları yeterli düzeydeki okul: Hedefleri davranışlara dönüştürmede gerekli şartları (okulun sahip olduğu imkanlar; laboratuvar, kütüphane, sergi salonu, gösteri salonu, spor salonu, müzik odası, gözlem odası, bilgisayar odası, çalışma salonu, yemekhane gibi fiziksel imkanlar ve okulun bulunduğu semt ya da yerleşim yeri) içerisinde bulunduran, kültür aktarımını ve öğretim etkinliklerini okulun iş görüşü ve Milli Eğitimin amaçları doğrultusunda yerine getiren okul (Araştırmacı).

Sosyal ve fiziksel şartları orta düzeydeki okul: Eğitim alan bireylere gerekli hedefleri kazandırmadaki şartları (okulun sahip olduğu imkanlar; laboratuvar, kütüphane, sergi salonu, gösteri salonu, spor salonu, müzik odası, gözlem odası, bilgisayar odası, çalışma salonu, yemekhane gibi fiziksel imkanlar ve okulun bulunduğu semt ya da yerleşim yeri) yetersizlikler gösteren, kültür aktarımını ve öğretim etkinliklerini okulun iş görüşü ve Milli Eğitimin amaçları doğrultusunda gerçekleşmesinde yeterli düzeyde olmayan okul (Araştırmacı).

Sosyal ve fiziksel şartları zayıf okul: Bulduğu konum ve yapı itibarıyla hedefleri davranışlara dönüştürmede etken olmaktan uzak (okulun sahip olduğu imkanlar; laboratuvar, kütüphane, sergi salonu, gösteri salonu, spor salonu, müzik odası, gözlem odası, bilgisayar odası, çalışma salonu, yemekhane gibi fiziksel imkanlar ve okulun bulunduğu semt ya da yerleşim yeri), kültür aktarımını ve Milli Eğitimin amaçlarını gerçekleştirilemeyen, öğretim etkinliklerinde okulun iş görüşünü içerisinde bulandırmayan okul (Araştırmacı).

Akademik başarı: Akademik başarı, öğrencinin fiziksel ve özel yeteneklerinden dolayı eriştiği başarı seviyesini kapsamaktadır (Karacık 1998 : 6). Öğrencinin başarısı, bulunduğu okul, sınıf ve derste saptanan amaçlara ulaşma yönünde göstermiş olduğu ilerlemeyi belirlemektedir. Eğitimde başarı dendiği zaman genellikle, okulda okutulan derslerde geliştirilen ve öğretmenlerce takdir edilen notlarla, test puanlarıyla veya her ikisi ile belirlenen ya da kazanılan bilgilerin ifadesi olan “Akademik Başarı” kastedilmektedir (Doğan 1996 :6).

Sosyal başarı: Bireyin, çevresindekilere karşı geliştirdiği tutumları, bulunduğu yerdeki toplumsal normlara göre çevresini algılama ve yorumlama düzeyinin hayata uyumu, kişiler arası ilişki, toplumla çatışmama ve toplumsal sorunlara göğüs germe ve çözüm arama, tutarlı bir dünya görüşüne sahip olmasıdır (Araştırmacı).

Akademik ve sosyal başarı: Bir kimsenin doğru ve yerinde karar verebilmesi için önce neler istediğini bilmesi ve mevcut seçenekleri, istediklerini karşılayabilmesi derecesi açısından irdelemesi, her bir seçeneğin sağladığı olanakları değerlendirmesi gerekir. Seçeneklerin erişilebilirliği ise, bireyin sahip olduğu sosyal olanaklarla sınırlıdır. Bireyin yaşam düzeninde seçeneklere erişilebilirliği akademik ve sosyal başarısını ortaya koymaktadır (Araştırmacı).

BÖLÜM II

Bu bölümde konu ile ilgili literatürde ulaşılan çalışmalar verilmiştir.

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Titrek (1997) tarafından hazırlanan “ İlköğretim Okullarının Çevre ile İlişkileri (Ankara İli Örneği) ” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, ilköğretim okullarında çevre ile ilişki kurulmasının ne düzeyde planlı bir şekilde gerçekleştirilmeye çalışıldığı, ilköğretim okullarının çevreye katkısı, çevrenin eğitime katkısı ve çevrede okul görevlilerinin rehberliği boyutlarından oluşan çevre ilişkilerinin ne düzeyde olduğu, ilköğretim okullarının çevre ile ilişki kurabilmesinde en etkili yollar olan eğitsel çalışmaların ne düzeyde gerçekleştirilebildiği ve ilköğretim okullarının çevre ile olumlu ilişkiler kurabilmelerini önlediği belirtilen bazı temel engellerin geçerli olup olmadığı saptanmaya çalışılmıştır.

Araştırmada; yerleşim birimi değişkenine göre köy ve şehir merkezindeki ilköğretim okulları kıyaslanmış ve köylerdeki ilköğretim okullarının; çevre kalkınması çalışmalarına daha fazla gerçekleştirdiği, bu çalışmalarda daha fazla görev aldığı, buralarda görev yapan kişilerin çevrenin eğitimde katkısını ve liderlik rollerinin daha iyi gerçekleştirdikleri, köylerdeki ilköğretim okullarının çevre ile olumlu ilişkiler kurmada daha etkin olduğu, bunun yanı sıra hem köy ilköğretim okullarında hem de şehir merkezindeki ilköğretim okullarında çevre ile ilişkilerin genellikle planlı bir şekilde yürütüldüğü, eğitsel çalışmaların genellikle gerçekleştirilmeye çalışıldığı sonuçlarına varılmıştır.

Cinsiyet değişkenine göre; anket sorularına yanıt veren kadın ve erkek gruplarının her ikisine göre; ilköğretim okullarında çevre ile ilişkiler planlı bir şekilde yürütülmeye çalışılmakta, ilköğretim okullarının çevre kalkınması çalışmalarında yeterli düzeyde görev almakta ve başarılı olmakta, buldukları çevreye rehberlik etme, çevrenin eğitimine katkı, eğitsel çalışmalar ve okulda

bulunması gereken kurulların etkinlikleri, orta düzeyde gerçekleşmekte, ilköğretim okullarının çevre ile olumlu ilişki kurabilmelerini engelleyen etkenler ilköğretim okullarımızda arasına etkili olmakta şeklinde sonuca varılmıştır.

Okul görevlilerinin kıdemi değişkenine göre; çevre kalkınması çalışmalarına katkı, çevrenin eğitimine katkı ve çevreye rehberlik etme boyutlarında, ilköğretim okulları çalışmalarını orta düzeyde gerçekleştirebilmekte, fakat çevre ile ilişkilerini, planlı bir şekilde yürütmekte ve eğitsel çalışmaları genellikle gerçekleştirmektedir. 1-5 yıl arası görev yapmış okul görevlilerine göre, ilköğretim okullarında bulunması gereken kurulların etkinliklerini yeterli düzeyde gerçekleştirmedikleri, fakat 16 yıl ve üstü görev yapmış deneyimli okul görevlilerine göre ise, bu kurulların etkinliklerini genellikle gerçekleştirdikleri saptanmıştır. 1-10 yıl arası görev yapmış okul görevlilerine göre; ilköğretim okullarının çevre ile olumlu ilişki kurabilmelerini engelleyen etkenler arasına etkilidir. Fakat 11 yıl ve üstü görev yapmış tecrübeli öğretmenlere göre ise, bu etkenler nadiren etkili olmaktadır.

Okul görevlilerinin öğrenim durumu değişkenine göre; hem ön lisans ve daha az eğitim görmüş, hem de lisans ve lisans üstü eğitim görmüş okul görevlilerine göre, çevre ile ilişkiler genellikle planlı bir şekilde yürümekte; çevre kalkınmasına katkı, çevrenin eğitimine katkı, çevreye rehberlik etme ve eğitsel çalışmalar boyutlarındaki faaliyetler orta düzeyde gerçekleştirilmekte; ilköğretim okullarımızın çevre ile olumlu ilişkiler kurabilmelerini engelleyen etkenler arasına etkili olmaktadır.

Velilerin öğrenim durumu değişkenine göre; tüm boyutlarda yapılması gereken çalışmaların ilköğretim okullarımızda orta düzeyde gerçekleştirildiği, ilköğretim okullarının çevre ile olumlu ilişki kurabilmelerini engelleyen etkenlerin arasına etkili olduğu görüşündedirler. Velilerin öğrenim düzeyi ile çevre ile olumlu ilişki kurulması çalışmalarının gerçekleştirilmesi arasında ters orantı vardır. Öğrenim düzeyi arttıkça görüşler olumsuzlaşmakta, öğrenim düzeyi azaldıkça görüşler olumlu yönde gerçekleşmektedir şeklinde sonuca varılmıştır.

Velilerin görüşlerinin meslek farklılığı değişkenine göre; tüm boyutlardaki etkinlikler, çeşitli meslek gruplarında çalışan velilerin görüşlerine göre orta düzeyde gerçekleştirilmektedir. İlköğretim okullarının çevre ile olumlu ilişki kurabilmelerini engelleyen etkenler, tüm meslek gruplarındaki verilere göre arasına etkili olmaktadır (Titrek 1997 : 127-134).

Çınkır (1996) tarafından hazırlanan “Okul Büyüklüğünün Öğrenci Başarısı İle İlişkisi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında resmi ve özel liselerde okul büyüklüğünün öğrenci başarısıyla ilişkisi ve bunlara ilişkin, uygulamada karşılaşılan sorunlar incelenmiştir. Araştırmada yönetici ve öğretmenlere iki ayrı anket uygulanmıştır.

Araştırmanın evrenini Ankara İli Büyükşehir Belediye sınırları içinde kalan 113 genel ve özel lisede görev yapan yönetici ve öğretmenler oluşturmuştur. Araştırmada oranlı eleman örnekleme yöntemi kullanılmış; 14 okul ve bu okullarda toplam 14 yönetici ve 101 öğretmen örnekleme olarak alınmıştır. Araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

a. Resmi liselerde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen okullarda bulunması gerekli eğitsel alanların listesi Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Araçları ve Donatım Dairesi Başkanlığı ve alan yazın taraması sonucunda tesbit edilerek aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

Yönetimsel alanlar: Müdür odası, müdür baş yardımcısı odası, müdür yardımcısı odası, öğretmenler odası, büro, rehberlik odası.

Eğitsel alanlar: Okul binaları, derslik, bilgisayar laboratuvarı, fizik laboratuvarı, kimya laboratuvarı, biyoloji laboratuvarı, yabancı dil laboratuvarı, özel sınıflar (resim ve müzik odası), kitaplık, çok amaçlı salonlar, spor salonu, oyun alanı, okul müzesi, atölyeler, eğitsel kol odalarıdır.

Eğitime yardımcı yerler: Sağlık odası, yemekhane, öğrenci yurdu, konut, ambar, arşiv, okul araçları, koridor ve merdivenler, ısıtma ve aydınlatma.

b. Özel liselerde, resmi liselere göre bu alanlar daha eksiksiz vardır. Ancak özel ve resmi liselerde sağlık odası (revir), yabancı dil laboratuvarı ve bilgisayar laboratuvarı yeterli sayıda değildir. Fizik, kimya, biyoloji laboratuvarlarının sayıları

özel liselerde, genel liselere bakılarak daha fazladır. Resmi liselerde ikili öğretim uygulamasına rağmen derslik sayılarının azlığı yüzünden öğretim kadrosu ve derslik başına düşen öğrenci sayıları özel, Anadolu ve Fen liselerine oranla daha fazladır.

c. 1994-1995 öğretim yılında bu liselerden mezun olan öğrencilerin ÖSYM tarafından bir yüksek öğretim programına yerleştirilmelerinde birinci sırada % 67.3 ile Anadolu ve Fen liseleri, ikinci sırada % 62.1 ile özel liseler, üçüncü sırada ise %16.6 ile genel liseler yer almıştır. Anadolu, fen ve özel liselerden mezun olan öğrenciler daha çok sayısal alandaki programlara, genel (resmi) liselerden mezun olan öğrenciler sözel alandaki programlara yerleşmişlerdir.

d. Özel ve resmi liselerdeki öğrenciler uygulamalı derslerde çok başarılı, sayısal derslerde ise (matematik, fizik, kimya) başarıları çok düşüktür. Özel liselere oranla resmi liselerdeki öğrenciler en çok matematik dersinden sonra fizik ve kimya derslerinden daha başarısızdırlar.

e. Eğitsel alanların öğrenci başarısıyla yakından ilişkisi vardır. Resmi ve özel öğretim kuruluşlarında öğrenciler dersliklerin dışında diğer eğitsel alanlardan da yararlanmaktadırlar. Fizik, kimya ve biyoloji gibi laboratuvar çalışması gerektiren dersleri öğrenciler laboratuvar da deney ve gözlem yoluyla daha iyi öğrenmekte ve öğrencilerin başarıma güdüsü artmaktadır. Araştırma bulguları kısmında özel, Anadolu ve fen liselerinde eğitsel alanların sayıları genel liselere oranla daha fazla ve iyi durumdadır. Bu durum öğrencilerin derslerdeki başarılarına da yansımaktadır.

f. Özel eğitim kuruluşlarının binaları resmi okullara bakarak eğitime daha elverişlidir. Bunun en büyük nedeni maddi kaynakların resmi okullarda kısıtlı olmasıdır. Okul binaları resmi ve özel okullarda fiziksel özürli çocuklar için kullanışlı değildir. Özel okullar binalarını şehir dışında geniş alanlara yaptırarak bahçe ve açık alan sorunlarını çözmüşlerdir. Resmi liseler ise bu sorunu alan yetersizliği yüzünden çözememişlerdir. Bununla beraber özel lise binaları, genel lise binalarına göre sağlığa daha uygun, güvenlik bakımından yeterli ve binalar daha kullanışlıdır (Çinkır 1996 : 78-80).

Özdemir (1999) tarafından hazırlanan "Sekiz Yıllık İlköğretim Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar (Ankara İli Mamak İlçesi Örneği)" isimli

yüksek lisans tezinde sekiz yıllık kesintisiz ve zorunlu ilköğretim uygulamasında karşılaşılan sorunları belirlemeyi amaçlamaktadır.

Araştırmanın çalışma evreni; Mamak İlçe merkezinde 75 ilköğretim okulu, 224 okul yöneticisi, 1028 sınıf öğretmeni, 832 branş öğretmeni, köylerde ise 9 köy okulu, 28 okul yöneticisi, 352 sınıf öğretmeni, 123 branş öğretmeni ve burada görevli olan 18 ilköğretim müfettişi olmak üzere toplam 2605'dir. Araştırmada örnekleme ise 60 okul yöneticisi, 170 sınıf ve 102 branş öğretmeni, 18 ilköğretim müfettişi temsil etmiştir. Araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Fiziki altyapı boyutunda yer alan sorunlara ilişkin elde edilen sonuçların yorumları dikkate alındığında; ilköğretim okullarında fiziki altyapı boyutunda yer alan en önemli sorun spor salonu binası yetersizliğidir. Bunu beden eğitimi dersiyile ilgili araç ve gereç yetersizliği, ikili öğretim yapılması, laboratuvar odası yetersizliği, ev ekonomisi odası yetersizliği izlemektedir. Bu boyutta en az sorun olarak Sosyal Bilgiler dersiyile ilgili araç-gereç yetersizliği bulunmuştur. Fiziki altyapı sorunlarına ilişkin algıların cinsiyet bakımından .05 düzeyinde bir farklılık gösterdiği anlaşılmakla birlikte fiziki altyapı sorunlarına ilişkin algıların yerleşim birimine, göreve ve mezun olunan okula göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür.

Yönetim boyutunda yer alan sorunlara ilişkin elde edilen sonuçlar incelendiğinde; ilköğretim okullarında yönetim boyutunda yer alan en önemli sorun okulların bahçe ve çevre düzenlemelerinin yetersizliğidir. Bunu sınıfların donanımlarının eğitim ve öğretim açısından, eğitime uygun hazırlanmaması, üst makamlardan okula ve okullardan üst makamlara doğru iletişimin yetersizliği, okulların bakım ve onarımının yeterince yapılmaması izlemektedir. Yönetim sorunlarına ilişkin algıların cinsiyete göre farklılık göstermediği anlaşılmakla birlikte yönetim sorunlarına ilişkin algıların yerleşim birimleri arasında .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. İlçe merkezindeki okullarda köy okullarına göre daha fazla yönetim sorunları yaşandığı ortaya çıkmıştır. İlköğretim okullarında yönetim sorunlarına ilişkin algıların göreve göre .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu farklılıklar branş öğretmenleri ile ilköğretim müfettişleri, yöneticiler ve sınıf öğretmenleri arasında ortaya çıkmıştır. Yine sınıf öğretmenleri ile yöneticiler arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır.

Yönetim sorunlarına ilişkin algıların mezun olunan okula göre anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır.

İş gören hizmetleri boyutunda yer alan sorunlara ilişkin elde edilen sonuçlara bakıldığında; ilköğretim okullarında iş gören hizmetleri boyutunda yer alan en önemli sorun branş öğretmeni yetersizliğidir. Bunu sekiz yıllık eğitimle ilgili müfettişlerce öğretmen ve yöneticilere verilen seminerlerin aydınlatıcı olmaması, müfettişlerce teftişlerde öğretmen ve yöneticilere verilen rehberlik hizmetlerinin yeterli olmaması, hizmetli ve memur sayısının yetersizliği izlemektedir. İş gören hizmetleri sorunlarına ilişkin algıların cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır. İlköğretim okullarında iş gören hizmetlerine ilişkin algıların yerleşim birimleri ve görev bakımından .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır ki, bu farklılıklar ilköğretim müfettişleri ile yöneticiler ve sınıf ve branş öğretmenleri arasında ortaya çıkmıştır. İş gören hizmetlerine ilişkin algıların mezun olunan okul bakımından anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır.

Okul-çevre ilişkileri boyutunda yer alan sorunlara ilişkin elde edilen sonuçlar dikkate alındığında; ilköğretim okullarında okul-çevre ilişkileri boyutunda yer alan en önemli sorun ilköğretim uygulamasına geçildikten sonra devlet bütçesinden okullara yapılan maddi yardımlar ile araç-gereç yardımlarının yetersizliğidir. Bunu ailelerin ilköğretim uygulaması hakkında gerekli bilgiye sahip olmaması, ilköğretim okullarının amaçlarının velilerce yeterince bilinmemesi, öğrencilere ileriye yönelik yönlendirme eğitimi verilememesi izlemektedir. Bu boyutta en az sorun olarak ilköğretim programında yapılan son değişikliklerin okulun amaçlarını gerçekleştirmede yetersizliğidir. Okul-çevre ilişkileri boyutunda yer alan sorunlara ilişkin algıların cinsiyet ve görev bakımından farklılık göstermediği anlaşılmaktadır. İlköğretim okullarında okul-çevre ilişkilerine ilişkin algıların yerleşim birimleri bakımından ve mezun olunan okul bakımından .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu farklılıklar iki yıllık yüksek okul mezunları ile üç yıllık yüksek okul ve lisans mezunları arasında ortaya çıkmıştır.

Razon (1987) "Öğrenme Olgusu ve Okul Başarısını Etkileyen Faktörler" adlı çalışmasında öğrencinin okul başarısını etkileyen faktörleri; öğrenciden

kaynaklanan nedenler; aileden kaynaklanan nedenler ve okul ortamından kaynaklanan nedenler olarak belirlemiştir. Öğrenciden kaynaklanan nedenler; zeka düzeyi, bedensel gelişim, duygusal ve ruhsal özellikler, sosyal olgunluk düzeyidir. Aileden kaynaklanan nedenler ise; anne-babanın tutum ve davranışları, eğitim ve disiplin anlayışı, okuma ve öğrenme motivasyonudur. Okuldan kaynaklanan nedenler; öğretmenin tutum ve davranışları ile ders programı ve öğretim yöntemleridir.

Gökmen (1981)'in "Fiziksel ve Devinimsel Gelişimin Zihinsel Gelişim ile Akademik Başarıya Etkisi" adlı doktora çalışmasında, 10 yaşındaki ilkökul öğrencilerinde zihinsel gelişim ve akademik başarı üzerinde programlı bedensel etkinlikler yoluyla sağlanan fiziksel ve devinimsel bir gelişimin olumlu bir etkisinin olup olmadığını araştırmış, bu araştırma sonucunda; programlı bedensel etkinliklere katılan öğrencilerin devinimsel gelişim düzeylerinde artış olduğu ancak üç aylık süre içerisinde fiziksel bir artış görülmediği, beden eğitimi ve spor etkinliklerinin öğrencilerin okul başarılarını engellediği, düşürdüğü biçiminde kanının bilimsel destekten yoksun olduğu yargısına ulaşmıştır.

Doğan (1996) "Gazi Üniversitesine Devam Eden Son Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Bazı Faktörler Üzerinde Bir Araştırma" adlı yüksek lisans çalışmasında, üniversite öğrencilerinin akademik başarılarını etkileyen bazı faktörler ve bu faktörlerin öğrencilerin üniversitedeki başarılarını ne şekilde etkilediğini araştırmış, araştırma sonucunda; öğrencilerin yaşlarının akademik başarıları üzerinde etkisinin istatistiksel olarak önemsiz olduğu, cinsiyetin akademik başarı üzerinde akademik başarı üzerinde etkisinin önemsiz olduğu sonuçlarına varmıştır.

Karacık (1998) tarafından yapılan "Lise Öğrencilerinin Genel Yetenek Düzeyleri İle Akademik Başarı Düzeyleri Arasındaki İlişki" adlı yüksek lisans tez çalışmasında, lise öğrencilerinin genel yetenek düzeyleri ile akademik başarı düzeyleri arasındaki ilişkiyi ve bu ilişkinin cinsiyete, sınıf düzeyine, bölüme, anne ve babanın öğrenim düzeylerine göre değişip değişmediğini araştırmış, araştırmanın sonucunda; lise öğrencilerinin ölçülen genel yetenek düzeyleri ile akademik başarı düzeyleri arasında önemli düzeyde ilişkinin olduğu, genel yetenek düzeyleri ile

akademik başarı düzeyleri arasında ilişkinin cinsiyete göre farklı olduğu, genel yeteneklerine göre akademik başarılarının farklılaşmasının sınıf düzeyi açısından önemsiz olduğu sonuçlarına varmıştır.

Büyüksolak (1995) “Başbakanlık Sosyal Hizmetler Ve Çocuk Esirgeme Kurumuna Bağlı Yuvalarda Kalan Ve İlkokul Üçüncü Sınıfa Devam Eden Çocukların Akademik Başarılarının İncelenmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, başbakanlık sosyal hizmetler ve çocuk esirgeme kurumuna bağlı yuvalarda kalan ve ilkokul üçüncü sınıfa devam eden çocukların akademik başarılarının incelemiş ve aile yanında kalan çocuklara kıyasla buralarda kalan çocukların akademik başarılarının düşük olduğu, cinsiyetler açısından erkek çocukların kız çocuklara oranla daha başarılı olduğu, bu çocukların en başarılı olduğu derslerin; Beden Eğitimi, Resim, Müzik olduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

Küçük (1984)'ün “Orta Okul Düzeyinde Arkadaşlıkların Kişilik Özellikleri Aile İlişkisi Ve Okul Başarılarıyla İlişkileri” adlı yüksek lisans tez çalışmasında orta okul 1., 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin arkadaşlıklarının; kişilik özellikleri, aile ilişkisi, ve okul başarıları ile aralarındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırma sonucunda; kız ve erkek arkadaşlığın 1. sınıftan 3. sınıfa doğru gidildikçe azaldığı, önderlerin belirlenmesinde okul başarıları ile olumlu kişilik özelliklerinin belirleyici olduğu, yalnız kalan öğrencilerin genelde başarısız olduğu, kız öğrencilerin erkeklere göre daha başarılı olduğu, sınıflar ilerledikçe kız ve erkek öğrencilerin aileleriyle olan olumlu ilişkilerinin zayıfladığı, kız ve erkek öğrencilerin kişilik özelliği ile okul başarıları arasında bir ilişkinin görülmediği, okul başarısı ve olumlu kişilik özelliğinin arkadaşlıkları olumlu yönde etkilediği sonuçlarına ulaşmıştır.

BÖLÜM III

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, veri toplama araçları, evren ve örneklem, verilerin cinsi ve kaynağı ve istatistiksel teknikler verilmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma; zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulun fiziksel ve sosyal yeterliliklerinin, öğrencilerinin akademik ve sosyal başarıları ile cinsiyet ve sınıf düzeyleri arasındaki farkı belirlemeye yönelik betimsel bir araştırmadır. Araştırma tarama modelindedir.

Tarama modeli, geçmişte ya da halen varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemelerdir (Karasar 1999: 78 - 79).

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, araştırmacı tarafından geliştirilen “Sosyal Başarı/Beceri Anketi (SB\BA)” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Sosyal Başarı\Beceri Anketi geliştirmede; ilgili literatürde sosyal başarı\beceri ile ilgili özellikleri ölçebilecek bir ölçeğe rastlanmadığından araştırmacı ve danışmanı, Milli Eğitim Bakanlığı ile paralellik sağlamak amacıyla karnelerin sağ sütununda yer alan özellikler temel alınarak bu özellikleri ölçebilecek ifadeler oluşturulmuş, sonra bu ifadeler uzman (Dr. Mustafa KOÇ) görüşüne sunulmuş, son aşamada ölçeğin son hali oluşturulmuştur. Oluşturulan anket araştırmacı tarafından belirlenen okullarda ve sınıflarda öğrencilere uygulanmıştır. Öğrencilerin akademik başarıları ile ilgili veriler, anket uygulanan okullardaki idarelerden, öğrencilerin aritmetik ortalamaları alınarak elde edilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini Niğde İli Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenler ve öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemi belirlemek için, Niğde İli Merkezinde tüm okullara gidilerek yapılan gözlem ve mülakatlar ile her bir okulla ilgili yeterlilik formu doldurulmuştur (Ek 3). Her bir okulun aldığı puana göre okullar iyi, orta ve zayıf olarak gruplandırılmıştır. Gruplanan okullardan Random yoluyla iyi düzeyde tanımlanan Selçuk İlköğretim Okulundan 149, orta düzeyde tanımlanan Kemal Aydoğan İlköğretim Okulundan 135 ve zayıf düzeyde tanımlanan Dumlupınar İlköğretim Okulundan 138 ikinci kademe (6, 7 ve 8. sınıflar) öğrencileri örneklemi oluşturmuştur.

Veri Cinsi ve Kaynağı

Anket aracılığı ile toplanan veriler SPSS paket programı kullanılarak çözümlenmiştir.

Bu kapsamda;

1. Okulun fiziksel ve sosyal yapısının öğrencinin akademik başarısı üzerindeki etkisi incelenmiştir
2. Okulun fiziksel ve sosyal yapısının öğrencinin sosyal başarısı üzerindeki etkisi incelenmiştir.
3. Zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulların öğrencilerinin akademik ve sosyal başarıları ile cinsiyet arasındaki fark incelenmiştir.
4. Zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulların öğrencilerinin akademik ve sosyal başarıları ile sınıf düzeyi arasındaki fark incelenmiştir.

Belirlenen okullarda uygulanan anketlerde öğrencilere yöneltilen görüşleri, "hiçbir zaman", "bazen", "her zaman" olmak üzere üçlü Likert tipi dereceleme ölçeği ile saptanmaya çalışılmıştır. Çözümleme için söz konusu seçenekler aynı sırayla 0'dan 2'ye kadar puanlandırılmıştır.

Araştırmada seçilen sınıflar ve öğrenciler okullarda sınıf düzeyi oluşturulmadığı ve sosyal başarıları yönünden birbirinden farklılıkları tespit edilmediğinden ötürü Random yöntemiyle belirlenmiştir. Araştırmada seçilen okullar, evreni temsil etmesi bakımından buldukları yer (bölge) ve yapı itibarıyla belirtilen fiziksel ve sosyal şartlara göre belirlenmiştir. Ölçme aracının uygulanmasında 422 öğrenciye ulaşılmıştır. Uygulama sonucu, belirlenen tüm örnekleme ulaşılmış ve hiçbir anket formu istenilen şekilde doldurulmama nedeni ile iptal edilmemiştir.

İstatistiksel Teknikler

SPSS paket programı ile örnekleme;

1. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde olan okuldaki öğrencilerin akademik başarı puan ortalamaları, standart sapması, t değerleri ve önemlilik düzeyleri,

2. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde olan okuldaki öğrencilerin sosyal başarı puan ortalamaları, standart sapması, t değerleri ve önemlilik düzeyleri,

3. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde olan okuldaki öğrencilerin sınıf değişkenine göre akademik başarı puan ortalamaları, standart sapması, t değerleri ve önemlilik düzeyleri,

4. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde olan okuldaki öğrencilerin sınıf değişkenine göre sosyal başarı puan ortalamaları, standart sapması, t değerleri ve önemlilik düzeyleri,

5. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde olan okuldaki öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre akademik başarı puan ortalamaları, standart sapması, t değerleri ve önemlilik düzeyleri,

6. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde olan okuldaki öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre sosyal başarı puan ortalamaları, standart sapması, t değerleri ve önemlilik düzeyleri incelenmiştir.

BÖLÜM IV

Bu bölümde araştırmada toplanan veriler ve istatistiksel çözümleneler verilmiştir.

BULGULAR

1. ÖRNEKLEME AİT BULGULAR:

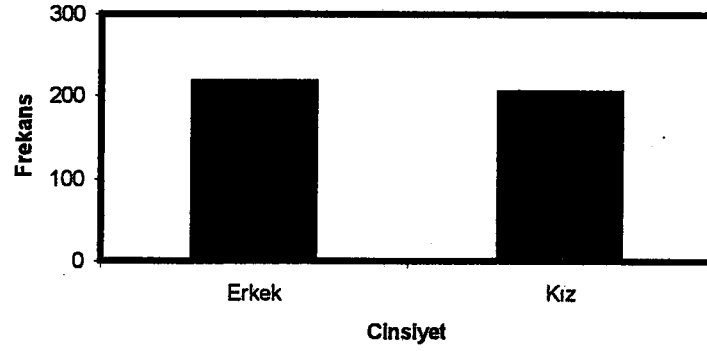
Bu başlık altında örnekleme oluşturan katılımcıların cinsiyet, okul düzeyleri ve sınıf düzeyleri ile ilgili bulgular verilmiştir.

1.1 Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre örneklemdaki dağılımları Tablo 1 ve Şekil 1'de verilmiştir.

Tablo 1

Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımları

Cinsiyet	Frekans	%	Geçerli %
Erkek	217	51,4	51,4
Kız	205	48,6	48,6
Toplam	422	100.0	100.0
Toplam	422	100.0	

Şekil 1 Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

Tablo 1 ve Şekil 1 incelendiğinde örneklemin %51'i erkek ve %49'u kız öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Örnekleme oluşturan erkek öğrencilerin sayısı 217, kız öğrencilerin sayısı ise 205'dir. Araştırma toplam 422 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir.

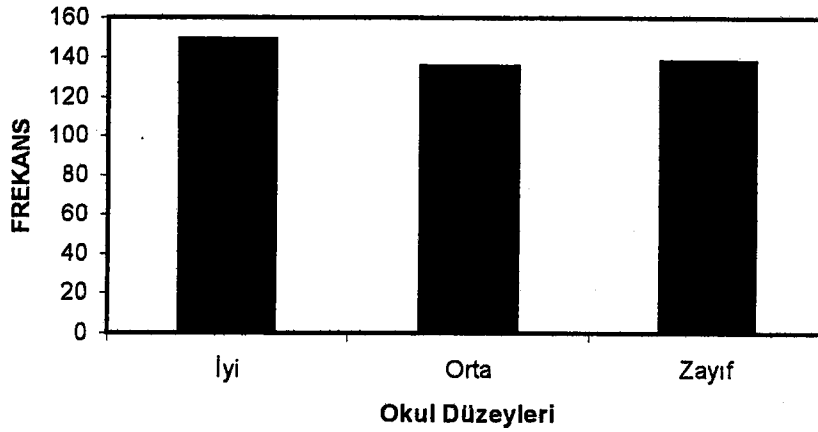
1.2 Katılımcıların okul düzeyi değişkenine göre örneklemdaki dağılımı Tablo 2 ve Şekil 2'de verilmiştir.

Tablo 2

Katılımcıların Okul Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımları

Okul Düzeyleri

	Frekans	%	Geçerli %
İyi	149	35,3	35,3
Orta	135	32,0	32,0
Zayıf	138	32,7	32,7
Toplam	422	100,0	100,0
Toplam	422	100,0	

Şekil 2 Katılımcıların Okul Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımları

Araştırmada okul düzeyleri, okulların sahip oldukları sosyal ve fiziksel imkanlar göz önüne alınarak iyi, orta ve zayıf olmak üzere üç kategoride ele alınmıştır. Örneklemi oluşturan bireylerin okul düzeylerine göre dağılımları Tablo 2 ve Şekil 2’de incelendiğinde iyi düzeyde okuldan alınan öğrenci sayısı 149, orta düzeyde okulda alınan öğrenci sayısı 135 ve zayıf düzeyde okuldan alınan öğrenci sayısı 138’dir. Her bir kategorinin toplam örneklem içindeki oranlarına bakılacak olursa %35,3’ü iyi düzeyde okuldan, %32’si orta düzeyde okuldan ve %33,2’si de zayıf düzeyde alınan okuldan oluşmuştur.

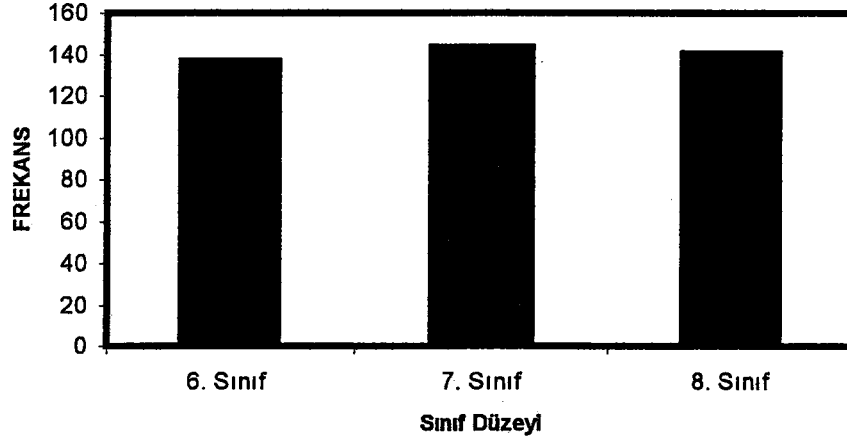
1.3 Katılımcıların sınıf düzeyi değişkenine göre örneklemdeki dağılımı Tablo 3 ve Şekil 3’te verilmiştir.

Tablo 3

Katılımcıların Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımları

Sınıf Düzeyi	Frekans	%	Geçerli %
6. Sınıf	137	32,5	32,5
7. Sınıf	144	34,1	34,1
8. Sınıf	141	33,4	33,4
Toplam	422	100.0	100.0
Toplam	422	100.0	

Şekil 3 Katılımcıların Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımları

Araştırma İlköğretim ikinci kademe 6., 7. ve 8. sınıflarda okuyan öğrencilerle gerçekleştirilmiştir. Sınıf düzeylerine göre örnekleme oluşturan bireylerin %32,5'i altıncı sınıfta, %34,1'i yedinci sınıfta ve %33,4'ü de sekizinci sınıfta okumaktadır. Toplam 422 öğrencinin 137'si altıncı sınıf, 144'ü yedinci sınıf ve 141'i de sekizinci sınıf öğrencisidir.

2. ALT PROBLEMLERLE İLGİLİ BULGULAR

Bu başlık altında alt problemlerle ilgili bulgular; fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulun öğrencilerinin akademik başarıları arasındaki farka ilişkin bulgular, fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulun öğrencilerinin sosyal başarıları arasındaki farka ilişkin bulgular, fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulun öğrencilerinin akademik başarıları ile cinsiyet arasındaki farka ilişkin bulgular, fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulun öğrencilerinin sosyal başarıları ile cinsiyet arasındaki farka ilişkin bulgular, fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulun öğrencilerinin akademik başarıları ile buldukları sınıf düzeyleri arasındaki farka ilişkin bulgular ve fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulun öğrencilerinin sosyal

başarıları ile buldukları sınıf düzeyleri arasındaki farka ilişkin bulgular şeklinde ele alınmıştır.

2.1 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi, Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Başarıları Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular:

2.1.1 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okuldaki öğrencilerin akademik başarı puanları ortalaması, standart sapması, t değerleri ve önemlilik düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Orta Düzeyde Olan Okuldaki Öğrencilerin Akademik Başarı Puanları Ortalaması, Standart Sapması, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Okul Düzeyleri	Akademik Başarı Düzeyi			t Değeri	Önemlilik Düzeyi
	n	x	s		
İyi	148	3,18	0,99	0,57	P<0,05 Önemsiz
Orta	135	3,11	1,07		

Sd= 218

Tablo 4’te fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okul öğrencilerinin akademik başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi düzeyde olan okul öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamaları 3,18 ve standart sapması 0,99 bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta düzeyde olan okul öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamaları ise 3,11 ve standart sapması 1,07 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okulların öğrencilerinin

akademik başarı puanları arasındaki fark $P < 0,05$ düzeyinde olup anlamlı çıkmamıştır.

2.1.2 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okuldaki öğrencilerin sosyal başarı puanları ortalaması, standart sapması, t değerleri ve önemlilik düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Orta Düzeyde Olan Okuldaki Öğrencilerin Sosyal Başarı Puanları Ortalaması, Standart Sapması, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Okul Düzeyleri	Sosyal Başarı Düzeyi			t Değeri	Önemlilik Düzeyi
	n	x	s		
İyi	149	29,63	5,54	0,41	P<0,05 Önemsiz
Orta	135	29,33	6,40		

Sd= 282

Tablo 5’te fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okul öğrencilerinin sosyal başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi düzeyde olan okul öğrencilerinin sosyal başarı puan ortalamaları 29,63 ve standart sapması 5,54 bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta düzeyde olan okul öğrencilerinin sosyal başarı puan ortalamaları ise 29,33 ve standart sapması 6,40 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okulların öğrencilerinin sosyal başarı puanları arasındaki fark $P < 0,05$ düzeyinde olup anlamlı çıkmamıştır.

2.1.3 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okuldaki öğrencilerin akademik başarı puanları ortalaması, standart sapması, t değerleri ve önemlilik düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Zayıf Düzeyde Olan Okuldaki Öğrencilerin Akademik Başarı Puanları Ortalaması, Standart Sapması, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Okul Düzeyleri	Akademik Başarı Düzeyi			t Değeri	Önemlilik Düzeyi
	n	x	s		
İyi	148	3,18	0,99	4,62	P>0,05 Önemli
Zayıf	135	2,65	0,93		

Sd= 281

Tablo 6’te fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okul öğrencilerinin akademik başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi düzeyde olan okul öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamaları 3,18 ve standart sapması 0,99 bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf düzeyde olan okul öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamaları ise 2,65 ve standart sapması 0,93 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okulların öğrencilerinin akademik başarı puanları arasındaki fark $P>0,05$ düzeyinde olup anlamlı çıkmıştır.

2.1.4 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okuldaki öğrencilerin sosyal başarı puanları ortalaması, standart sapması, t değerleri ve önemlilik düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Zayıf Düzeyde Olan Okuldaki Öğrencilerin Sosyal Başarı Puanları Ortalaması, Standart Sapması, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Okul Düzeyleri	Sosyal Başarı Düzeyi			t Değeri	Önemlilik Düzeyi
	n	x	s		
İyi	149	29,63	5,54	1,33	P<0,05 Önemsiz
Zayıf	137	28,74	5,67		

Sd= 284

Tablo 7’de fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okul öğrencilerinin sosyal başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi düzeyde olan okul öğrencilerinin sosyal başarı puan ortalamaları 29,63 ve standart sapması 5,54 bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf düzeyde olan okul öğrencilerinin sosyal başarı puan ortalamaları ise 28,74 ve standart sapması 5,67 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okulların öğrencilerinin sosyal başarı puanları arasındaki fark P<0,05 düzeyinde olup anlamlı çıkmamıştır.

2.1.5 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okuldaki öğrencilerin akademik başarı puanları ortalaması, standart sapması, t değerleri ve önemlilik düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okuldaki Öğrencilerin Akademik Başarı Puanları Ortalaması, Standart Sapması, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Okul Düzeyleri	Akademik Başarı Düzeyi			t Değeri	Önemlilik Düzeyi
	n	x	s		
Orta	135	3,11	1,07	3,75	P>0,05 Önemli
Zayıf	135	2,65	0,93		

Sd= 268

Tablo 8’de fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okul öğrencilerinin akademik başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta düzeyde olan okul öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamaları 3,11 ve standart sapması 1,07 bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf düzeyde olan okul öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamaları ise 2,65 ve standart sapması 0,93 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okulların öğrencilerinin akademik başarı puanları arasındaki fark P>0,05 düzeyinde olup anlamlı çıkmıştır.

2.1.6 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okuldaki öğrencilerin sosyal başarı puanları ortalaması, standart sapması, t değerleri ve önemlilik düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okuldaki Öğrencilerin Sosyal Başarı Puanları Ortalaması, Standart Sapması, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Okul Düzeyleri	Sosyal Başarı Düzeyi			t Değeri	Önemlilik Düzeyi
	n	x	s		
Orta	135	29,33	6,40	0,80	P<0,05 Önemsiz
Zayıf	137	28,74	5,67		

Sd= 270

Tablo 9’da fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okul öğrencilerinin sosyal başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta düzeyde olan okul öğrencilerinin sosyal başarı puan ortalamaları 29,33 ve standart sapması 6,40 bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf düzeyde olan okul öğrencilerinin sosyal başarı puan ortalamaları ise 28,74 ve standart sapması 5,67 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okulların öğrencilerinin sosyal başarı puanları arasındaki fark $P<0,05$ düzeyinde olup, anlamlı çıkmamıştır.

2.2 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi, Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Öğrencilerin Akademik Başarı Puanları Arasındaki Farklılığın, Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular:

2.2.1 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okullarda okuyan öğrencilerin akademik başarı puanları arasındaki farklılığın 6. sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulgular Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Orta Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Sınıf ve Okul Düzeyleri		Akademik Başarı			t Değeri	Önemlilik Düzeyi
Sınıf Düzeyi	Okul Düzeyi	n	x	s		
6. Sınıf	İyi	36	2,94	0,98	0,91	P<0,05 Önemsiz
	Orta	36	2,74	0,94		

Sd= 35

Tablo 10’da fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okul öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre akademik başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi düzeyde olan okulda 6. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamaları 2,94 ve standart sapması 0,98 bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta düzeyde olan okulda 6. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamaları ise 2,74 ve standart sapması 0,94 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okulların 6. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puanları arasındaki fark $P<0,05$ düzeyinde olup anlamlı çıkmamıştır.

2.2.2 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okullarda okuyan öğrencilerin akademik başarı puanları arasındaki farklılığın 6. sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulgular Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Sınıf ve Okul Düzeyleri		Akademik Başarı			t Değeri	Önemlilik Düzeyi
Sınıf Düzeyi	Okul Düzeyi	n	x	s		
6. Sınıf	İyi	38	2,95	0,97	-3,05	P>0,05 Önemli
	Zayıf	38	2,20	0,91		

Sd= 37

Tablo 11’de fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okul öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre akademik başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi düzeyde olan okulda 6. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamaları 2,95 ve standart sapması 0,97 bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf düzeyde olan okulda 6. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamaları ise 2,20 ve standart sapması 0,91 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okulların 6. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puanları arasındaki fark P>0,05 düzeyinde olup anlamlı çıkmıştır.

2.2.3 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okullarda okuyan öğrencilerin akademik başarı puanları arasındaki farklılığın 6. sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulgular Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Sınıf ve Okul Düzeyleri		Akademik Başarı			t Değeri	Önemlilik Düzeyi
Sınıf Düzeyi	Okul Düzeyi	n	x	s		
6. Sınıf	Orta	36	2,74	0,94	2,50	P>0,05 Önemli
	Zayıf	36	2,21	0,94		

Sd= 35

Tablo 12’de fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okul öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre akademik başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta düzeyde olan okulda 6. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamaları 2,74 ve standart sapması 0,94 bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf düzeyde olan okulda 6. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamaları ise 2,21 ve standart sapması 0,94 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okulların 6. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puanları arasındaki fark P>0,05 düzeyinde olup anlamlı çıkmıştır.

2.2.4 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okullarda okuyan öğrencilerin akademik başarı puanları arasındaki farklılığın 7. sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulgular Tablo 13’de verilmiştir

Tablo 13

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Orta Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Sınıf ve Okul Düzeyleri		Akademik Başarı			t Değeri	Önemlilik Düzeyi
Sınıf Düzeyi	Okul Düzeyi	n	x	s		
7. Sınıf	İyi	50	3,10	0,95	0,94	P<0,05 Önemsiz
	Orta	50	3,29	1,07		

Sd= 49

Tablo 13’de fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okul öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre akademik başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi düzeyde olan okulda 7. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamaları 3,10 ve standart sapması 0,95 bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta düzeyde olan okulda 7. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamaları ise 3,29 ve standart sapması 1,07 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okulların 7. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puanları arasındaki fark P<0,05 düzeyinde olup anlamlı çıkmamıştır.

2.2.5 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okullarda okuyan öğrencilerin akademik başarı puanları arasındaki farklılığın 7. sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulgular Tablo 14’de verilmiştir.

Tablo 14

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Sınıf ve Okul Düzeyleri		Akademik Başarı			t Değeri	Önemlilik Düzeyi
Sınıf Düzeyi	Okul Düzeyi	n	x	s		
7. Sınıf	İyi	38	2,95	0,95	0,41	P<0,05 Önemsiz
	Zayıf	38	2,87	1,04		

Sd= 37

Tablo 14’de fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okul öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre akademik başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi düzeyde olan okulda 7. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamaları 2,95 ve standart sapması 0,95 bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf düzeyde olan okulda 7. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamaları ise 2,87 ve standart sapması 1,04 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okulların 7. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puanları arasındaki fark P<0,05 düzeyinde olup anlamlı çıkmamıştır.

2.2.6 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okullarda okuyan öğrencilerin akademik başarı puanları arasındaki farklılığın 7. sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulgular Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Sınıf ve Okul Düzeyleri		Akademik Başarı			t Değeri	Önemlilik Düzeyi
Sınıf Düzeyi	Okul Düzeyi	n	x	s		
7. Sınıf	Orta	39	3,32	1,08	1,85	P<0,05 Önemsiz
	Zayıf	39	2,90	1,03		

Sd= 38

Tablo 15’de fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okul öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre akademik başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta düzeyde olan okulda 7. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamaları 3,32 ve standart sapması 1,08 bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf düzeyde olan okulda 7. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamaları ise 2,90 ve standart sapması 1,03 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okulların 7. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puanları arasındaki fark P<0,05 düzeyinde olup anlamlı çıkmamıştır.

2.2.7 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okullarda okuyan öğrencilerin akademik başarı puanları arasındaki farklılığın 8. sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulgular Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Orta Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Sınıf ve Okul Düzeyleri		Akademik Başarı			t Değeri	Önemlilik Düzeyi
Sınıf Düzeyi	Okul Düzeyi	n	x	s		
8. Sınıf	İyi	35	3,35	0,94	1,40	P<0,05 Önemsiz
	Orta	35	2,98	1,08		

Sd= 34

Tablo 16’da fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okul öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre akademik başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi düzeyde olan okulda 8. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamaları 3,35 ve standart sapması 0,94 bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta düzeyde olan okulda 8. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamaları ise 2,98 ve standart sapması 1,08 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okulların 8. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puanları arasındaki fark P<0,05 düzeyinde olup anlamlı çıkmamıştır.

2.2.8 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okullarda okuyan öğrencilerin akademik başarı puanları arasındaki farklılığın 8. sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulgular Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Sınıf ve Okul Düzeyleri		Akademik Başarı			t Değeri	Önemlilik Düzeyi
Sınıf Düzeyi	Okul Düzeyi	n	x	s		
8. Sınıf	İyi	34	3,30	0,91	2,77	P>0,05 Önemli
	Zayıf	34	2,98	0,78		

Sd= 33

Tablo 17’de fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okul öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre akademik başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi düzeyde olan okulda 8. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamaları 3,30 ve standart sapması 0,91 bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf düzeyde olan okulda 8. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamaları ise 2,98 ve standart sapması 0,78 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okulların 8. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puanları arasındaki fark P>0,05 düzeyinde olup anlamlı çıkmıştır.

2.2.9 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okullarda okuyan öğrencilerin akademik başarı puanları arasındaki farklılığın 8. sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulgular Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Sınıf ve Okul Düzeyleri		Akademik Başarı			t Değeri	Önemlilik Düzeyi
Sınıf Düzeyi	Okul Düzeyi	n	x	s		
8. Sınıf	Orta	45	3,21	1,15	2,43	P>0,05 Önemli
	Zayıf	45	2,75	0,79		

Sd= 44

Tablo 18’de fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okul öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre akademik başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta düzeyde olan okulda 8. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamaları 3,21 ve standart sapması 1,15 bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf düzeyde olan okulda 8. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puan ortalamaları ise 2,75 ve standart sapması 0,79 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okulların 8. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puanları arasındaki fark P>0,05 düzeyinde olup anlamlı çıkmıştır.

2.3 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi, Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Öğrencilerin Sosyal Başarı Puanları Arasındaki Farklılığın, Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular:

2.3.1 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okullarda okuyan öğrencilerin sosyal başarı puanları arasındaki farklılığın 6. sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulgular Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Orta Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Hataları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Sınıf ve Okul Düzeyleri		Sosyal Başarı			t Değeri	Önemlilik Düzeyi
Sınıf Düzeyi	Okul Düzeyi	n	x	s		
6. Sınıf	İyi	36	30,25	5,15	0,39	P<0,05 Önemsiz
	Orta	36	30,83	6,83		

Sd= 35

Tablo 19’da fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okul öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre sosyal başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi düzeyde olan okulda 6. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puan ortalamaları 30,25 ve standart sapması 5,15 bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta düzeyde olan okulda 6. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puan ortalamaları ise 30,83 ve standart sapması 6,83 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta

düzeyde olan okulların 6. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puanları arasındaki fark $P < 0,05$ düzeyinde olup anlamlı çıkmamıştır.

2.3.2 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okullarda okuyan öğrencilerin sosyal başarı puanları arasındaki farklılığın 6. sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulgular Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Hataları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Sınıf ve Okul Düzeyleri		Sosyal Başarı			t Değeri	Önemlilik Düzeyi
Sınıf Düzeyi	Okul Düzeyi	n	x	s		
6. Sınıf	İyi	38	30,60	5,36	2,76	P>0,05 Önemli
	Zayıf	38	27,57	4,96		

Sd= 37

Tablo 20’de fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okul öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre sosyal başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi düzeyde olan okulda 6. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puan ortalamaları 30,60 ve standart sapması 5,36 bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf düzeyde olan okulda 6. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puan ortalamaları ise 27,57 ve standart sapması 4,96 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okulların 6. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puanları arasındaki fark $P > 0,05$ düzeyinde olup anlamlı çıkmıştır.

2.3.3 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okullarda okuyan öğrencilerin sosyal başarı puanları arasındaki farklılığın 6. sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulgular Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Hataları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Sınıf ve Okul Düzeyleri		Sosyal Başarı			t Değeri	Önemlilik Düzeyi
Sınıf Düzeyi	Okul Düzeyi	n	x	s		
6. Sınıf	Orta	36	30,83	6,83	2,74	P>0,05 Önemli
	Zayıf	36	27,50	5,06		

Sd= 35

Tablo 21’de fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okul öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre sosyal başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta düzeyde olan okulda 6. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puan ortalamaları 30,83 ve standart sapması 6,83 bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf düzeyde olan okulda 6. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puan ortalamaları ise 27,50 ve standart sapması 5,06 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okulların 6. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puanları arasındaki fark P>0,05 düzeyinde olup anlamlı çıkmıştır.

2.3.4 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okullarda okuyan öğrencilerin sosyal başarı puanları arasındaki farklılığın 7. sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulgular Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Orta Düzeyde Olan Okullarda Okuyan
Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Başarı Puanlarının Ortalamaları,
Standart Hataları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Sınıf ve Okul Düzeyleri		Sosyal Başarı			t Değeri	Önemlilik Düzeyi
Sınıf Düzeyi	Okul Düzeyi	n	x	s		
7. Sınıf	İyi	51	28,09	4,66	1,18	P<0,05 Önemsiz
	Orta	51	26,94	5,45		

Sd= 50

Tablo 22’de fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okul öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre sosyal başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi düzeyde olan okulda 7. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puan ortalamaları 28,09 ve standart sapması 4,66 bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta düzeyde olan okulda 7. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puan ortalamaları ise 26,94 ve standart sapması 5,45 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okulların 7. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puanları arasındaki fark P<0,05 düzeyinde olup anlamlı çıkmamıştır.

2.3.5 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okullarda okuyan öğrencilerin sosyal başarı puanları arasındaki farklılığın 7. sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulgular Tablo 23’de verilmiştir.

Tablo 23

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Hataları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Sınıf ve Okul Düzeyleri		Sosyal Başarı			t Değeri	Önemlilik Düzeyi
Sınıf Düzeyi	Okul Düzeyi	n	x	s		
7. Sınıf	İyi	40	28,75	4,81	0,64	P<0,05 Önemsiz
	Zayıf	40	27,82	6,24		

Sd= 39.

Tablo 23’de fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okul öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre sosyal başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi düzeyde olan okulda 7. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puan ortalamaları 28,75 ve standart sapması 4,81 bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf düzeyde olan okulda 7. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puan ortalamaları ise 27,82 ve standart sapması 6,24 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okulların 7. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puanları arasındaki fark P<0,05 düzeyinde olup anlamlı çıkmamıştır.

2.3.6 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okullarda okuyan öğrencilerin sosyal başarı puanları arasındaki farklılığın 7. sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulgular Tablo 24’de verilmiştir.

Tablo 24

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Hataları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Sınıf ve Okul Düzeyleri		Sosyal Başarı			t Değeri	Önemlilik Düzeyi
Sınıf Düzeyi	Okul Düzeyi	n	x	s		
7. Sınıf	Orta	40	27	5,11	0,64	P<0,05 Önemsiz
	Zayıf	40	27,82	6,24		

Sd= 39

Tablo 24’de fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okul öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre sosyal başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta düzeyde olan okulda 7. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puan ortalamaları 27 ve standart sapması 5,11 bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf düzeyde olan okulda 7. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puan ortalamaları ise 27,82 ve standart sapması 6,24 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okulların 7. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puanları arasındaki fark P<0,05 düzeyinde olup anlamlı çıkmamıştır.

2.3.7 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okullarda okuyan öğrencilerin sosyal başarı puanları arasındaki farklılığın 8. sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulgular Tablo 25’de verilmiştir.

Tablo 25

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Orta Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Hataları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Sınıf ve Okul Düzeyleri		Sosyal Başarı			t Değeri	Önemlilik Düzeyi
Sınıf Düzeyi	Okul Düzeyi	n	x	s		
8. Sınıf	İyi	35	28,25	4,98	1,36	P<0,05 Önemsiz
	Orta	35	30,37	6,80		

Sd= 34

Tablo 25’de fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okul öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre sosyal başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi düzeyde olan okulda 8. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puan ortalamaları 28,25 ve standart sapması 4,98 bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta düzeyde olan okulda 8. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puan ortalamaları ise 30,37 ve standart sapması 6,80 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okulların 8. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puanları arasındaki fark P<0,05 düzeyinde olup anlamlı çıkmamıştır.

2.3.8 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okullarda okuyan öğrencilerin sosyal başarı puanları arasındaki farklılığın 8. sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulgular Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Hataları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Sınıf ve Okul Düzeyleri		Sosyal Başarı			t Değeri	Önemlilik Düzeyi
Sınıf Düzeyi	Okul Düzeyi	n	x	s		
8. Sınıf	İyi	34	28,14	5,01	1,39	P<0,05 Önemsiz
	Zayıf	34	30,46	5,79		

Sd= 33

Tablo 26’da fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okul öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre sosyal başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi düzeyde olan okulda 8. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puan ortalamaları 28,14 ve standart sapması 5,01 bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf düzeyde olan okulda 8. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puan ortalamaları ise 30,46 ve standart sapması 5,79 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okulların 8. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puanları arasındaki fark P<0,05 düzeyinde olup anlamlı çıkmamıştır.

2.3.9 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okullarda okuyan öğrencilerin sosyal başarı puanları arasındaki farklılığın 8. sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulgular Tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Hataları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Sınıf ve Okul Düzeyleri		Sosyal Başarı			t Değeri	Önemlilik Düzeyi
Sınıf Düzeyi	Okul Düzeyi	n	x	s		
8. Sınıf	Orta	45	30,06	6,47	0,61	P<0,05 Önemsiz
	Zayıf	45	29,73	5,49		

Sd= 44

Tablo 27’de fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okul öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre sosyal başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta düzeyde olan okulda 8. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puan ortalamaları 30,06 ve standart sapması 6,47 bulunmuştur. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf düzeyde olan okulda 8. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puan ortalamaları ise 29,73 ve standart sapması 5,49 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okulların 8. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puanları arasındaki fark $P<0,05$ düzeyinde olup anlamlı çıkmamıştır.

2.4 Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi, Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Başarılarının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular:

2.4.1 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde olan okullarda okuyan öğrencilerin akademik başarılarının cinsiyet değişkenine göre incelenmesi ilişkin bulgular Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi, Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Akademik Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Cinsiyet ve Okul düzeyleri		Akademik Başarı Düzeyi				
Okul Düzeyi	Cinsiyet	n	x	s	t	Önemlilik Düzeyleri
İyi	Kız	70	3,96	5,67	1,28	P<0,05 Önemsiz
	Erkek	70	3,08	0,94		
Orta	Kız	59	3,28	1,08	2,60	P>0,05 Önemli
	Erkek	59	2,74	0,92		
Zayıf	Kız	53	2,90	0,93	2,40	P>0,05 Önemli
	Erkek	53	2,46	1,03		

Tablo 28’de fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde olan okullarda okuyan öğrencilerinin cinsiyet ve okul düzeyi değişkenine göre akademik başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi düzeyde olan okulda

okuyan kız öğrencilerin akademik başarı puan ortalamaları 3,96 ve standart sapması 5,67; erkek öğrencilerin akademik başarı puan ortalamaları 3,08 ve standart sapması 0,94 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi düzeyde olan okulda okuyan kız ve erkek öğrencilerinin akademik başarı puanları arasındaki fark $P < 0,05$ düzeyinde olup anlamlı çıkmamıştır. Sosyal ve fiziksel şartları orta düzeyde olan okulda okuyan kız öğrencilerin akademik başarı puan ortalamaları 3,28 ve standart sapması 1,08; erkek öğrencilerin akademik başarı puan ortalamaları 2,74 ve standart sapması 0,92 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta düzeyde olan okulda okuyan kız ve erkek öğrencilerin akademik başarı puanları arasındaki fark $P > 0,05$ düzeyinde olup anlamlı çıkmıştır. Sosyal ve fiziksel şartları zayıf düzeyde olan okulda okuyan kız öğrencilerin ise akademik başarı puan ortalamaları 2,90 ve standart sapması 0,93; erkek öğrencilerin akademik başarı puan ortalamaları 2,46 ve standart sapması 1,03 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf düzeyde olan okulda okuyan kız ve erkek öğrencilerin akademik başarı puanları arasındaki fark $P > 0,05$ düzeyinde olup anlamlı çıkmıştır.

2.4.2 Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde olan okullarda okuyan öğrencilerin sosyal başarılarının cinsiyet değişkenine göre incelenmesi ilişkin bulgular Tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 29

Fiziksel ve Sosyal Yeterlilikleri İyi, Orta ve Zayıf Düzeyde Olan Okullarda Okuyan Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Sosyal Başarı Puanlarının Ortalamaları, Standart Sapmaları, t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Cinsiyet ve Okul düzeyleri		Sosyal Başarı Düzeyi				
Okul Düzeyi	Cinsiyet	n	x	s	t	Önemlilik Düzeyleri
İyi	Kız	71	30,29	5,14	0,51	P<0,05 Önemsiz
	Erkek	71	29,59	5,97		
Orta	Kız	52	28,73	6,12	0,53	P<0,05 Önemsiz
	Erkek	52	28,01	6,03		
Zayıf	Kız	59	29,42	6,90	1,22	P<0,05 Önemsiz
	Erkek	59	27,89	6,56		

Tablo 29’da fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde olan okullarda okuyan öğrencilerinin cinsiyet ve okul düzeyi değişkenine göre sosyal başarı puanları arasındaki fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi” (t-testi) ile analiz edilmiştir. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi düzeyde olan okulda okuyan kız öğrencilerin sosyal başarı puan ortalamaları 30,29 ve standart sapması 5,14; erkek öğrencilerin sosyal başarı puan ortalamaları 29,59 ve standart sapması 5,97 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanılarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi düzeyde olan okulda okuyan kız ve erkek öğrencilerinin sosyal başarı puanları arasındaki fark $P<0,05$ düzeyinde olup anlamlı çıkmamıştır. Sosyal ve fiziksel şartları orta düzeyde olan okulda okuyan kız öğrencilerin sosyal başarı puan ortalamaları 28,73 ve standart sapması 6,12; erkek öğrencilerin sosyal başarı puan ortalamaları 28,01 ve standart sapması 6,03 olarak

bulunmuştur. Bu verilere dayanarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta düzeyde olan okulda okuyan kız ve erkek öğrencilerin sosyal başarı puanları arasındaki fark $P<0,05$ düzeyinde olup anlamlı çıkmamıştır. Sosyal ve fiziksel şartları zayıf düzeyde olan okulda okuyan kız öğrencilerin ise sosyal başarı puan ortalamaları 29,42 ve standart sapması 6,90, erkek öğrencilerin sosyal başarı puan ortalamaları 27,89 ve standart sapması 6,56 olarak bulunmuştur. Bu verilere dayanarak yapılan analizler sonucunda fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf düzeyde olan okulda okuyan kız ve erkek öğrencilerin sosyal başarı puanları arasındaki fark $P<0,05$ düzeyinde olup anlamlı çıkmamıştır.

BÖLÜM V

Bu bölümde bulgulara ilişkin sonuç ve tartışmaya yer verilmiştir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada Okulun fiziksel ve sosyal yeterliklerinin öğrencinin akademik ve sosyal başarı\becerisi üzerine etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya, fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde olan okullarda öğrenim gören toplam 422 öğrenci katılmış olup; bunların 217'sini erkek (%51,4), 205'ini de kız (%48,6) öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin 149 (%35,3)'u iyi düzeyde okulda öğrenim görmekte, 135 (%32)'i orta düzeyde okulda öğrenim görmekte ve 138 (%32,7)'i zayıf düzeyde okulda öğrenim görmektedir. Araştırmaya, fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde olan okullardan toplam 137 (%32,5) adet 6. sınıf öğrencisi, 144 (%34,1) adet 7. sınıf öğrencisi, 141 (%33,4) adet de 8. sınıf öğrencisi katılmıştır. Araştırma bulgularına göre;

1. “Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulların öğrencilerinin akademik başarıları arasında fark vardır” denencesine ilişkin elde edilen bulgulara göre, fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde okullarda öğrenim gören öğrencilerin akademik başarılarına ilişkin farkı kıyaslamada $P < 0,05$ şeklinde anlamlı olmayan sonucuna ulaşılmıştır. Fakat iyi ve zayıf düzeyde okullarda öğrenim gören öğrenciler ile orta ve zayıf düzeyde okullarda öğrenim gören öğrencilerin akademik başarılarına ilişkin farkı kıyaslamada $P > 0,05$ şeklinde anlamlı sonuca ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular denenceyi doğrular niteliktedir. Bu durum Çinkır (1996), Doğan (1996), ve Titrek (1997)'in bulgularınca desteklenmektedir.

Elde edilen bulgulara göre fiziksel ve sosyal yeterlilikleri bakımından iyi ve orta düzeyde okullarda öğrenim gören öğrencilerin akademik başarıları arasındaki

fark kıyaslandığında anlamlı bir farkın olmaması, bunun yanı sıra iyi ve zayıf düzeyde okulda öğrenim görmekte olan öğrenciler ile orta ve zayıf düzeyde öğrenim görmekte olan öğrencilerin akademik başarıları kıyaslandığında anlamlı bir farkın olması elde edilen bulgulara göre şu şekilde açıklanabilir:

a) İyi düzeyde okul ile orta düzeyde okul arasında akademik başarı dikkate alındığında önemsenebilecek nitelikte bir fark yoktur.

b) Akademik başarı yönünden orta düzeydeki okul öğrencilerine neredeyse iyi düzeydeki okul kadar olanak sunabilmektedir.

c) İyi ve orta düzeydeki okulların akademik başarıları arasındaki farkın olmayışı; orta düzeydeki okulun veya sınıf ortamının çocuğa iyi düzeyde okul kadar uyduğu, sınıf düzeyinin, iyi düzeydeki okul kadar öğrencinin gelişim düzeyinin çok üstünde veya çok altında olmadığı, çocuğun sınıf içinde arkadaşı ve görevinin iyi düzeyde okul kadar olduğu, iyi düzeydeki okul gibi öğretmenin olumsuz davranışlar sergilemediği, bilgi yönünden yetersiz olmadığı, çocuklara ve mesleğine karşı ilgisiz tutum sergilemediği, öğrenciler arasında ayırım yapmadığı, sınıf içerisinde sadece başarılı öğrencilerle değil tüm öğrencilerle ilgilendiği söylenebilir.

2. “Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulun öğrencilerinin sosyal başarıları arasında fark vardır.” denencesine ilişkin elde edilen bulgulara göre fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde okullarda okuyan öğrencilerin sosyal başarıları arasındaki fark örnekleme oluşturan okulların tamamında kıyaslama yapıldığında $P < 0,05$ düzeyinde olup anlamlı çıkmamıştır. Elde edilen bulgular denenceyi desteklememektedir. Örnekleme oluşturan okullarda okuyan öğrencilerin sosyal başarıları arasında bir farkın olmayışı önemli bir bulgudur. Bu bulguya dayanarak okul modeli önermede bu anlayış temel alınmalıdır. Literatürde bu denenceyi destekler boyutlu bir çalışmaya rastlanamamıştır.

Elde edilen bulgulara göre fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde okullarda okuyan öğrencilerin sosyal başarıları arasında anlamlı bir farkın olmayışı elde edilen bulgulara göre şu şekilde açıklanabilir:

a) Öğrencinin okuldaki araç-gereç ve materyali kullanma ve kullandırma alışkanlığı yoktur.

b) Aileler, çocukları için eğitimi gelecekle başa çıkma, sınıf geçme aracı olarak görmektedirler.

c) Öğrenciler için akademik başarı sosyal başarıdan daha önemlidir.

d) Derslerde salt olarak bilgi verilmekte, uygulama kısmı ihmal edilmektedir.

3. “Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulun öğrencilerinin akademik başarıları ile cinsiyet arasında fark vardır.” denencesine ilişkin elde edilen bulgulara göre, fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi düzeyde olan okulda okuyan kız ve erkek öğrencilerin akademik başarıları arasındaki fark kıyaslandığında $P < 0,05$ düzeyinde anlamsız bir sonuca ulaşılrken, fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta düzeyde olan okullarda okuyan kız ve erkek öğrenciler ile fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf düzeyde olan okullarda okuyan kız ve erkek öğrencilerin akademik başarıları arasındaki fark kıyaslandığında $P > 0,05$ düzeyinde anlamlı bir sonuca ulaşılmaktadır. Elde edilen bulgular denenceyi doğrular niteliktedir. Bu durum Küçük (1984), Büyüksolak (1995) ve Karacık (1998)’in bulgularınca desteklenmekte; ancak Doğan (1996)’nın bulgularınca desteklenmemektedir. Doğan (1996)’nın bulgularına göre, öğrencinin yaşı, cinsiyeti, medeni durumu, doğum sırası, aylık geliri ve çocuğun yaşadığı çevre akademik başarısı üzerinde önemsizdir.

Elde edilen bulgulara göre fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi düzeyde olan okullarda okuyan kız ve erkek öğrencilerin akademik başarıları kıyaslandığında anlamlı bir farkın olmayışı, bunun yanı sıra fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta düzeyde olan okullarda okuyan kız ve erkek öğrenciler ile fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf düzeyde olan okullarda okuyan kız ve erkek öğrenciler arasında akademik başarı kıyaslandığında anlamlı bir farka ulaşılması elde edilen bulgulara göre şu şekilde açıklanabilir:

a) İyi düzeyde okulda okuyan kız ve erkek öğrencilerin akademik başarı puan ortalamaları, orta düzeyde okulda okuyan kız ve erkek öğrencilerin akademik

başarı puan ortalamalarına kıyasla; orta düzeyde okulda okuyan kız ve erkek öğrencilerin akademik başarı puan ortalamaları da, zayıf düzeyde okulda okuyan kız ve erkek öğrencilerin akademik başarı puan ortalamalarına kıyasla daha yüksektir.

b) İyi, orta ve zayıf düzeyde okulda okuyan kız öğrencilerin akademik başarı puanı ortalamaları erkek öğrencilerin akademik başarı puanı ortalamalarından yüksektir. Kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre daha başarılıdır.

c) İyi düzeyde okulda okuyan kız ve erkek öğrenciler arasında akademik başarı düzeyinde anlamlı bir farkın olmayışı ebeveynlerinin öğrencilerle eşit düzeyde ilgilendiğini göstermektedir.

d) İyi düzeydeki okulda okuyan kız ve erkek öğrenciler arasında akademik başarı düzeyinde anlamlı bir farkın olmayışı geleceklere hakkında hemen hemen aynı oranda bilgiye sahip olduklarını göstermektedir.

e) İyi düzeydeki okul, kız ve erkek öğrencilerin ihtiyaçlarını yetecek nitelikte ve nicelikte eğitim araçlarına sahiptir.

f) Orta ve zayıf düzeyde okulda okuyan kız öğrencilerin ebeveynleri, erkek öğrencilerin ebeveynlerine nazaran daha ilgilidir.

g) Orta ve zayıf düzeyde okulda okuyan kız öğrenciler geleceklere erkek öğrencilere oranla daha fazla önem vermektedir.

h) Orta ve zayıf düzeyde okulda okuyan kız öğrenciler derslere erkek öğrencilerden daha fazla önem vermektedir.

4. “Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulun öğrencilerinin sosyal başarıları ile cinsiyet arasında fark vardır.” denencesine ilişkin elde edilen bulgulara göre; fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde olan okulda okuyan kız ve erkek öğrencilerin birbirleri ile aralarındaki fark kıyaslandığında sosyal başarı puanlarının $P < 0,05$ düzeyinde anlamsız olduğu görülmektedir. Elde edilen bulgular denenceyi doğrulamamaktadır. Titrek (1997) çalışmayı destekleyen bulgular elde etmiştir.

Elde edilen bulgulara göre fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde olan okullarda okuyan kız ve erkek öğrencilerin sosyal başarıları arasında anlamlı farkın olmayışı şu şekilde açıklanabilir:

a) Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde olan okullarda okuyan kız ve erkek öğrenciler sosyal etkinliklere -okulda düzenlensin veya düzenlenmesin- katılmamaktadırlar.

b) Bu okullarda okuyan öğrencilerin velileri sadece öğrencilerinin akademik başarısı ile ilgilenmektedir.

c) Bu okullarda öğrenciler okulu sadece öğretim etkinliği düzenlenen kurum olarak algılamaktadır.

d) Bu okullarda görev yapan öğretmenler öğrencilerine gerekli davranışları kazandırmaya yönelik sosyal etkinlikler düzenlememektedirler.

e) Bu okullarda, okul iş görüşünü gereği gibi yerine getirememektedir.

5. "Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulun öğrencilerinin akademik başarıları ile buldukları sınıf düzeyleri arasında fark vardır." denencesine ilişkin elde edilen bulgulara göre; fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okulların 6. sınıflarının akademik başarı puanlarının farkına bakıldığında $P < 0,05$ düzeyinde anlamlı sonuca ulaşılmamıştır. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okulların 6. sınıflarının akademik başarı puanlarının farkına bakıldığında $P > 0,05$ düzeyinde anlamlı sonuca ulaşılmıştır. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okulların 6. sınıflarının akademik başarı puanlarının farkına bakıldığında ise $P > 0,05$ düzeyinde anlamlı sonuca ulaşılmıştır. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okulların 7. sınıflarının akademik başarı puanlarının farkına bakıldığında $P < 0,05$ düzeyinde anlamlı sonuca ulaşılmamıştır. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okulların 7. sınıflarının akademik başarı puanlarının farkına bakıldığında $P < 0,05$ düzeyinde anlamlı sonuca ulaşılmamıştır. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okulların 7. sınıflarının akademik başarı puanlarının farkına bakıldığında ise $P < 0,05$ düzeyinde anlamlı sonuca ulaşılmamıştır. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okulların 8. sınıflarının

akademik başarı puanlarının farkına bakıldığında $P < 0,05$ düzeyinde anlamlı sonuca ulaşılmamıştır. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okulların 8. sınıflarının akademik başarı puanlarının farkına bakıldığında $P > 0,05$ düzeyinde anlamlı sonuca ulaşılmıştır. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okulların 8. sınıflarının akademik başarı puanlarının farkına bakıldığında ise $P > 0,05$ düzeyinde anlamlı sonuca ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular denenciyi doğrular niteliktedir. Razon (1987), Çınkır (1996) araştırmayı destekleyen bulgular elde etmişlerdir.

Elde edilen bulgulara göre fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okullarda okuyan 6. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puanları arasındaki farkın anlamsız oluşu, fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okulda okuyan öğrenciler ile fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf ve orta düzeyde olan okulda okuyan 6. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puanlarının arasındaki anlamlı farkın oluşu şu şekilde açıklanabilir:

a) Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta düzeyde olan okulda okuyan 6. sınıf öğrencilerini akademik başarı yönünden fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi durumda olan 6. sınıf öğrencileri ile aynı durumdadır. Bu, orta düzeydeki okulların 6. sınıf öğrencilerine, iyi düzeydeki okulların 6. sınıftaki öğrencileri kadar eğitim verdiğinin göstergesidir.

b) Zayıf düzeydeki okulların 6. sınıflarının akademik başarı yönünden, iyi ve orta düzeydeki okulların 6. sınıfları ile kıyaslandığında anlamlı farka ulaşılması zayıf okuldaki olumsuz koşulların öğrencinin başarısını etkilediği sonucuna ulaşılabilir.

c) İyi ve orta düzeydeki okulların 6. sınıf öğrencilerinin önceki öğrenim yaşantıları zayıf düzeydeki 6. sınıf öğrencilerinin önceki öğretim yaşantılarına göre daha zengindir.

d) İyi ve orta düzeydeki okul, 6. sınıf öğrencilerine gerçek çevreyi kolaylaştırarak, temizleyerek ve dengeleştirerek öğretmektedir.

Elde edilen bulgulara göre fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde olan okullarda okuyan 7. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puanları arasındaki farkın anlamsız oluşu şu şekilde açıklanabilir:

a) Belirtilen okullarda sınıf ortamı 7. sınıf öğrencilerinin bulunduğu seviyenin üstünde veya altındadır.

b) Bu okullarda 7. sınıf öğrencileri kendilerinden beklenen olgunluk düzeylerini gerçekleştirememişlerdir.

c) Öğrencilerin ergenlikten kaynaklanan problemleri okul tarafından göz ardı edilmekte veya yeterli rehberlik hizmeti sağlanamamaktadır.

d) Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde olan okullarda okuyan 7. sınıf öğrencilerine uygulanan okuldaki programlar, öğrencinin kendine güven kazandıracak, ilgisini çekecek biçimde ve esnek bir şekilde hazırlanmamıştır.

Elde edilen bulgulara göre fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okullarda okuyan 8. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puanları arasındaki farkın anlamsız oluşu, fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okulda okuyan öğrenciler ile fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okulda okuyan 8. sınıf öğrencilerinin akademik başarı puanlarının arasındaki anlamlı farkın olması şu şekilde açıklanabilir:

a) Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta düzeyde olan okulda okuyan 6. sınıf öğrencilerini akademik başarı yönünden fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi durumda olan 6. sınıf öğrencileri ile aynı durumdadır. Bu, orta düzeydeki okulların 6. sınıf öğrencilerine, iyi düzeydeki okulların 6. sınıftaki öğrencileri kadar eğitim verdiğinin göstergesidir.

b) Zayıf düzeydeki okulların 8. sınıflarının akademik başarı yönünden anlamlı fark olmayışı, iyi ve orta düzeydeki okulların 8. sınıfları ile kıyaslandığında anlamlı farka ulaşılması zayıf okuldaki olumsuz koşulların öğrencinin başarısını etkilediği sonucuna ulaşılabilir.

c) İyi ve orta düzeydeki okulların 8. sınıf öğrencilerinin önceki öğrenim yaşantıları zayıf düzeydeki 8. sınıf öğrencilerinin önceki öğretim yaşantılarına göre daha zengindir.

d) İyi ve orta düzeydeki okul, 8. sınıf öğrencilerine gerçek çevreyi kolaylaştırarak ve dengeleştirerek öğretmektedir.

6. “Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf, orta ve iyi düzeyde olan okulun öğrencilerinin sosyal başarıları ile buldukları sınıf düzeyleri arasında fark vardır.” denencesine ilişkin elde edilen bulgulara göre; fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okullarda okuyan 6. sınıf öğrencilerinin sosyal başarıları arasındaki fark $P < 0,05$ düzeyinde olup anlamlı bulunmamıştır. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde olan okullarda okuyan 6. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puanları arasındaki fark ile fiziksel ve sosyal yeterlilikleri orta ve zayıf düzeyde olan okullarda okuyan 6. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puanı ortalamaları arasındaki fark $P > 0,05$ düzeyinde anlamlı çıkmıştır. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf olan okullarda öğrenim gören 7. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puanlarının ortalamalarının birbiri ile farklarının kıyaslanması sonucunda $P < 0,05$ düzeyinde anlamlı olmayan sonuca ulaşılmıştır. Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde okullarda öğrenim gören 8. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puanları ortalamaları arasındaki farklılığın kıyaslanmasında ise $P < 0,05$ düzeyinde anlamlı sonuca ulaşılmamıştır. Elde edilen bulgular denenceyi doğrular nitelikte değildir. Literatürde bu türde bir çalışmaya ulaşılamamıştır.

Elde edilen bulgulara göre fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okulda öğrenim gören 6. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puanları arasındaki farkın $P < 0,05$ düzeyinde anlamsız oluşu, bunun yanı sıra fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve zayıf düzeyde okulda okuyan 6. sınıf öğrencileri ile orta ve zayıf düzeyde okulda öğrenim gören 6. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puanları arasındaki farkın $P > 0,05$ düzeyinde anlamlı oluşu şu şekilde açıklanabilir:

a) Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi ve orta düzeyde olan okullarda okuyan 6. sınıf öğrencilerinin önceki öğrenim yaşantıları ve beklentileri paralellik göstermektedir.

b) Fiziksel ve sosyal yeterlilikler zayıf düzeyde olan okulda öğrenim gören 6. sınıf öğrencileri, iyi ve orta düzeyde okulda öğrenim gören akranlarına göre kendilerini daha yalnız görmekte, özgüven sorunu yaşamakta olabilirler.

c) Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf düzeyde olan okulda öğrenim gören 6. sınıf öğrencileri, iyi ve orta düzeyde öğrenim gören akranlarına göre, 5. sınıf sonrası yeni çevrede uyumsuzluk, bocalama, önceki öğrenim yaşantılarında eksiklik görmektedirler.

d) Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri zayıf düzeyde olan okulda öğrenim gören 6. sınıf öğrencileri, iyi ve orta düzeyde öğrenim gören akranlarına göre, laboratuardan yararlanma ve ders dışı etkinliklerde bulunmaya yönlendirilmemektedir.

Elde edilen bulgulara göre fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde olan okulda öğrenim gören 7. sınıf öğrencileri ile 8. sınıf öğrencilerinin sosyal başarı puanları arasındaki farkın $P < 0,05$ düzeyinde anlamsız oluşu şu şekilde açıklanabilir:

a) Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde olan okullar 7. ve 8. sınıf öğrencilerine gerçek çevreyi kolaylaştırarak ve dengeleştirerek verememektedirler.

b) Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde olan okullar 7. ve 8. sınıf öğrencilerine yönelik eğitsel ve sosyal faaliyetler düzenlemede yetersizdirler.

c) Fiziksel ve sosyal yeterlilikleri iyi, orta ve zayıf düzeyde olan okullarda okuyan 7. ve 8. sınıf öğrencileri kendilerini gerçekleştirmede yetersizdirler.

Bu çalışma sonucunda, araştırmanın temel konusu ile ilgili öğrencilerin akademik başarıları ve sosyal başarıları arasında ilişki olmadığı bulgusu literatürde ulaşılan diğer benzer araştırmalarca da desteklenmektedir. Küçük (1984),

Büyüksolak (1995), Doğan (1996), Çinkır (1996), Titrek (1997) ve Karacık (1998)'in yaptığı araştırmalar bu bağlamda örnek gösterilebilir. Bugün okullarımızda işlenen müfredat programları öğrencilerin ders dışı faaliyetlere ders etkinliklerine katıldığı süre miktarınca katılmalarını öngörmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı bu konuda bazı uygulamaları zorunlu (örneğin, her okulda izcilik faaliyetlerine yer verilmesi) hale getirmiştir. Bu araştırmanın bulguları bu faaliyetlerin sadece bir zorunluluk olarak görüldüğünü ve öğrencilerin bu konulara duyarlı olmadığını ortaya koymaktadır. Örneğin; bilgisayar çağı olarak anılan günümüzde ülkemizde öğrencilerin bu konuda genelde öğretmenlerinden fazla deneyime sahip olmaları bu sonucun bir göstergesidir. Bu noktada Milli Eğitim Bakanlığı'na büyük görev düşmektedir. Gerekli sosyal etkinlikleri sağlayacak donanım ile okullar güçlendirilmeli ve bu ihtiyacı karşılayacak nicelik ve nitelikte öğretmen istihdam edilmelidir. Milli Eğitim Bakanlığı proje ve etkiliklerle öğrencileri ve aileleri konu hakkında bilgi sahibi yapmalıdır. Milli Eğitim Bakanlığı, iş görüsü az olup çok okul yapmaktansa, iş görüsü fazla ama az okul yapmayı yeğlemelidir. Bugün taşınmalı eğitimle gelinen nokta da bunun bir göstergesidir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, öğrencilerin akademik başarılarının okulların fiziksel ve sosyal yeterliliklerine göre ciddi derecede farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, günümüz Türk Eğitim Sisteminin işlevini yeterince yerine getiremediği, bireyleri yetenekleri, ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda yetiştiremediği; çağdaş program, öğretmen, okul binası, çevre ve aile ile iletişim gibi uygulamalardan uzak, geleneksel yapısını koruyarak, geleceğin istenilen seviyesini değil kendi istediği tin bir seviye yetiştirmeyi sürdürdüğünü

Dönem sonunda zayıf karneyle gelen öğrencinin intihara teşebbüs etmesi veya evden kaçması haberlerine sıkça rastlanması bir tesadüf ürünü değildir. Geleceğimizi emanet ettiğimiz çocuklarımızın psiko-sosyal açıdan sağlıklı, başarılı ve toplum kalkınmasına katkıda bulunan yetişkinler olarak yetiştirilmeleri hepimizin sorumluluğu olduğu unutulmamalıdır. Milli Eğitim Bakanlığı desteğinde Türkiye genelinde yapılacak araştırmalar ile öğrencinin okula girişi ve çıkışı arasındaki Sosyal Başarı düzeyindeki farklılıklar tespit edilerek okulların Sosyal Başarı'ya kazandırmadaki işlevselliği ortaya konmalıdır. Bu bağlamda “akademik ve sosyal başarıda aile beklentilerinin” belirlenmesi ile ilgili yapılacak bir araştırma ile konunun bir bütün olarak ele alınıp uygulama politikalarının oluşturulmasının yararlı olacağına inanılmaktadır.

KAYNAKLAR

AKDENİZ, Sabri

1994 **Eğitim Sosyolojisi.**

Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları Nu: 17 / İstanbul.

BAŞARAN, İ. Ethem

1993 **Türkiye’de Eğitim Sistemi**

Kadioğlu Matbaası /Ankara.

BLOOM, S. Benjamin

1979 **İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme**

Milli Eğitim Basımevi / Ankara.

BÜYÜKKARAGÖZ, S. ve C. ÇİVİ

1990 **Genel Öğretim Metodları**

Öz Eğitim Kitabevi / İstanbul.

BÜYÜKSOLAK, Neziha

1994 **Başbakanlık Sosyal Hizmetler Ve Çocuk Esirgeme Kurumuna Bağlı Yuvalarda Kalan Ve İlkokul Üçüncü Sınıfı Devam Eden Çocukların Akademik Başarılarının İncelenmesi**

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

ÇINKIR, Şakir

1995 **Okul Büyüklüğünün Öğrenci Başarısı İle İlişkisi**

Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

DEMİREL, Özcan

- 2000 **Plandan Uygulamaya Öğretim Sanatı**
Pegem Yayıncılık / Ankara.
- 1998 **Genel Öğretim Yöntemleri**
Kardeş Kitabevi / Ankara.

DOĞAN, Sevgi

- 1996 **Gazi Üniversitesine Devam Eden Son Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Bazı Faktörler Üzerinde Bir Araştırma**
Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

ERTÜRK, Selahattin

- 1972 **Eğitimde Program Geliştirme**
Meteksan A.Ş / Ankara.

GÖKMEN, Hülya

- 1981 **Fiziksel Ve Devinimsel Gelişimin Zihinsel Gelişim İle Akademik Başarıya Etkisi**
Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.

KARACIK, Şaban

- 1998 **Lise Öğrencilerinin Genel Yetenek Düzeyleri İle Akademik Başarı Düzeyleri Arasındaki İlişki (Kastamonu İlinde Bir İnceleme)**
Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

KARASAR, Niyazi

- 1999 **Bilimsel Araştırma Yöntemi**
Nobel Yayın Dağıtım / Ankara.

KAVAK, Yüksel

1997 **Dünya ve Türkiye'de İlköğretim**

Pegem Yayınları / Ankara.

KUZGUN, Yıldız

1996 **Akademik Benlik Kavramı Ölçeği**

M.E.B Talim Ve Terbiye Kurulu Başkanlığı / Ankara.

KÜÇÜK, Sevim

1984 **Okul Düzeyinde Arkadaşlıkların Kişilik Özellikleri Aile İlişkisi Ve**

Okul Başarılarıyla İlişkileri

Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

2000 İlköğretim Daire Başkanlığı (www.meb.gov.tr/Stats/ist2000/b1a.htm)

2000 Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

2000 Haber Daire Başkanlığı (www.meb.gov.tr/haberler/21_yuzyil)

OĞUZKAN, A. Ferhan

1977 **Çağdaş Eğitim**

Milli Eğitim Basımevi /İstanbul.

ÖZDEMİR, Yılmaz

1998 **Sekiz Yıllık İlköğretim Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar**

(Ankara İli Mamak İlçesi Örneği)

Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi

ÖZKAN, Salih

1997 **Türk Eğitim Tarihi**

Tolunay Yayıncılık / Niğde.

RAZON, Norma

1987. “Öğrenme Olgusu Ve Okul Başarısını Etkileyen Faktörler”, Eğitim Bilimleri Dergisi , C.11, S.63, Ocak, s.17.

SENEMOĞLU, Nuray

- 2000 **Gelişim Öğrenme ve Öğretim**
Gazi Matbaası / Ankara.

SÖNMEZ, Veysel

- 1993 **Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı**
Anı Yayıncılık / Ankara.

TİTREK, Osman

- 1997 **İlköğretim Okullarının Çevre ile İlişkileri (Ankara İli Örneği)**
Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

TUTKUN, Ö. Faruk

- 1990 **Yetişek Geliştirme Projesi**
Program Geliştirme ve Değerlendirme I-II Projesi
(Yayınlanmamış Çalışma) Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- 1998 **Turkish Higher Education: Beginning to Present (The Midwest Comperative and International Educational Society Annual Meeting)**
Bloomington-Indiana / USA.
- 2000 **Geçmişten Günümüze Türkiye’de İlköğretime Öğretmen Yetiştirme (Geçmişten Günümüze Öğretmenlik Mesleği Paneli, 24 Mart) Derbent / Niğde Üniversitesi.**

TÜRNÜKLÜ, Abbas

- 2000 Eğitim Bilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme” Eğitim Yönetimi Dergisi . Sayı 24, sayfa: 543-559.

ÜLGEN, G. ve, A. M. SÜN BÜL

- 1999 “Öğrenci Ve Öğretim Elemanı Algılarına Göre, Öğrenme Sürecinde Öğrenci Ve Öğretim Elemanı Sorumlulukları Ve Öğrencilerin Akademik Başarı Düzeyleri”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, S.15, s.197-208.

ÜRE Ö., R. ARI ve H. YILMAZ

- 1998 **Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi (Eğitimin Psikolojik Temelleri)**
Mikro Yayıncılık / Konya.

VARIŞ, Fatma

- 1996 **Eğitimde Program Geliştirme**
Alkım Kitapçılık Yayıncılık / Ankara.

YENİÇERİ, Özcan

- 1997 **Yabancılaşma ve Yozlaşmaya İtirazlar**
Tolunay Yayıncılık / Niğde.

YILDIZLAR, Mehmet

- 1996 "Hollanda'da Eğitime Genel Bir Bakış Ve Ana Dili Eğitimi", Çağdaş Eğitim, Sayı 225, Ankara.

EK - 1

T.C
NİĞDE VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.0.MEM.4.51.00. 03.(KLT)500/ 3589 Q
KONU: Tez Çalışması

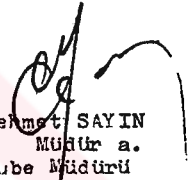
2.../.../2001

SAYIN : Emre ÜNSAL
Yenice Mah. Dörtayak Sok.
Sungur Apt. 10/7
N İ Ğ D E

İlimiz Selçuk İlköğretim Okulu, Kemal Aydoğan İlköğretim Okulu ve Dumlupınar İlköğretim Okulu 2. kademe (6, 7 8) sınıf öğrencilerine "Sosyal başarı/beceri Ölçme aracı" adlı anketi uygulayabilmeniz ile ilgili Valilik Makamınının 02.04.2001 tarih ve 500/3589 sayılı Oluru ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

EKİ : Olur (1 adet)

Mehmet SAYIN
Müdür a.
Şube Müdürü

NOT : Verilecek cevapta yazımızın yukarıdaki tarih ve numarasının bildirilmesi.

T.C.
NİĞDE VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.4.MEM.4.51.00.03.(KLT) 500/ 3589
KONU : Tez Çalışması

2...../2001

VALİLİK MAKAMINA

Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Programları ve Öğretim Anabilim Dalı 020 nolu Yüksek Lisans öğrencisi Emre ÜNAL' ın öğrencilerin akademik ve sosyo-piskolojik benliklerini olumlu etkileyecek fiziksel ve sosyal çevreye sahip bir okul modeli konularında İlimiz Merkez İlçe Selçuk İlköğretim, Dumlupınar İlköğretim ve Kemal Aydoğan İlköğretim Okulu öğrencilerine "Sosyal başarı/ beceri ölçme aracı" konularında anket uygulamalarına ait 30 Mart 2001 tarih ve bila sayılı yazıları ile bildirmektedirler.

Niğde Üniversitesi sosyal bilimler Öğrencisi Emre ÜNAL' ın söz konusu konularda Selçuk İlköğretim, Dumlupınar İlköğretim ve Kemal Aydoğan İlköğretim Okullarımızda eğitim-öğretimi aksatmadan "Sosyal Başarı/ Beceri Ölçme Aracı" konularında anket uygulaması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde; olurlarınıza arz ederim.

Yaşar SEZGİN
Milli Eğitim Müdür V.

O L U R
02...../2001

Osman KAYMAK
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK – 2

Sevgili Öğrenciler;

Ekteki ölçme aracı sizin sosyal başarıınızı belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Formda yer alan her bir soruyu dikkatle okuyarak, karşısındaki kutucuklardan size uygun olana çarpı (X) işareti koyunuz. Size uygun olmayan soruların karşısındaki kutucuklara çizgi (-) işareti koyunuz.

Yardımlarınız için teşekkür ederim.

Emre ÜNAL

Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

ADINIZ – SOYADINIZ :

SINIFINIZ – NUMARANIZ :

CİNSİYETİNİZ : K ( ) E ( )

OKULUNUZ : SELÇUK İLKÖĞRETİM OKULU ( )

KEMAL AYDOĞAN İLKÖĞRETİM OKULU ( )

DUMLUPINAR İLKÖĞRETİM OKULU ( )

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

SOSYAL BAŞARI\BECERİ ÖLÇME ARACI

	Hiçbir Zaman	Bazen	Her Zaman
A. OKULUN FİZİKSEL İMKANLARI			
1. Deney yaparım.			
2. Yeni bir şey bulmayı isterim.			
3. Tabiattaki canlıları incelerim.			
4. Gözlem etkinliklerine katılırım.			
5. Çalışmalarımı sergilemek isterim.			
6. Kütüphaneyi kullanırım.			
7. Çalışma salonlarını kullanırım.			
8. Yemekhaneyi kullanırım.			
9. Bilgisayar laboratuvarını kullanırım			
10. Okuldaki müzik aletlerinden yararlanırım.			
11. Okul bahçesini temiz tutarım.			
12. Okul eşyalarını korurum.			
B. OKULUN SOSYAL İMKANLARI			
13. Engelli arkadaşlarıma yönelik etkinliklerde bulunurum.			
14. İkiyardım çalışmalarına katılırım			
15. Sportif faaliyetler düzenler ve katılırım.			
16. İzcilik faaliyetlerine katılırım.			
17. Folklor etkinliklerine katılırım.			
18. Tiyatro etkinliklerine katılırım.			
19. Resim yapma etkinliklerine katılırım.			
20. Şiir yazma etkinliklerine katılırım.			
21. Kol çalışmalarına katılırım.			
22. Gezilere katılırım			
23. Bilgi yarışmalarına katılırım.			
24. Arkadaşlarımla birlikte iş yapabilirim.			
25. Arkadaşlarım ile ilişkilerim iyidir.			
26. Öğretmenim ile ilişkilerim iyidir.			
27. Öğretmenlerimin kendi aralarındaki ilişkilerinin iyi olduğunu düşünüyorum			
28. Okulun ailemle ilişkilerinin iyi olduğunu düşünüyorum.			

EK - 3

OKUL YETERLİLİĞİ BELİRLEME FORMU

	Çok Yeterli	Yeterli	Az Yeterli	Yetersiz
A. FİZİKSEL YETERLİLİKLER				
1- Bilgisayar Laboratuvarı				
2- Fen Laboratuvarı				
3- Teknoloji Odası				
4- Sınıf Sayısı				
5- Her Bir Sınıftaki Öğrenci Sayısı				
6- Okul Alanı (m ² 'ye düşen öğrenci sayısı)				
7- Okulun Yeşil Alanı				
8- Oyun Alanları				
9- Sergi Salonu				
10- Gösteri Salonu				
11- Spor Salonu				
12- Kütüphane				
13- Öğretmen Dinlenme Salonu				
14- Yemekhane				
15- Kantin				
16- Okulun Bulunduğu Semt				
B. SOSYAL YETERLİLİKLER				
17- Veli-Öğrenci İlişkisi				
18- Veli-Öğretmen İlişkisi				
19- Veli-İdareci İlişkisi				
20- İdareci-Öğretmen İlişkisi				
21- Öğretmen-Öğretmen İlişkisi				
22- Okul Yönetimi-Merkez Teşkilat İlişkisi				
23- Gezi-Gözlem Faaliyetleri				
24- Spor Etkinlikleri				
25- Temsil, Müsamere ve Drama Etkinlikleri				
26- Okulda Düzenlenen Yarışmalar				
27- Eğitsel Kolların İşlevselliği				